Posamezna številka 10 vinarjev.

Štev. 166. V Ljubljani, v soboto, 24. julija 1915. Leto XLIII.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 26·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V spravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
a ostalo inozemstvo . „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 18 v
za dvakrat . . . . „ 15 „
za trikrat . . . . „ 13 „
za večkrat primeren popust
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 20 vin
Poslano:
enostolpna petitvrsta po 40 vin
Izhaja vsak dan, izvzemši ne delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Vzroki sedanje svetovne vojske.

Vseh državah se bavijo zgodovinarji, politiki, ekonomi in časnikarji z vzroki sedanje svetovne vojne. V tem članku hočemo navesti tozadevna mnenja nekaterih naših avstrijskih zgodovinarjev, zlasti Fournierja in Redlicha.

Sedanja vojna je boj za svobodo in v obrambo. Nemčija in Avstrija se morata rešiti nevarnega in zavidljivega rovanja, s katerim so pohlepni sovražniki, združeni v trosporazumu, ogrožali njiju čast in obstoj; obe državi sta morali podvzeti neodložljivi boj, ki se ga jima ni bilo mogoče ubraniti. Vzroki te zavisti, mržnje in lakomnosti segajo do dunajskega kongresa (1814/15), ki je uredil zamotane evropske razmere po Napoleonovih vojnah.

Vodilne misli ruske politike.

Rusija stremi po razširjenju svojega ozemlja proti zahodu in jugu, da si pridobi večjo veljavo v Evropi in pomorska pota za izvoz svojih bogatih deželnih pridelkov. To stremljenje ruskih carjev opazujemo od vladarja Petra Velikega in osobito Katarine II. Ko je Napoleon premagal Prusko in Avstrijo, je ustvaril varšavsko veliko vojvodino iz onega poljskega ozemlja, ki sta mu ga ti dve državi morali odstopiti. Po porazu, ki ga je doživel Napoleon leta 1812. na Ruskem, sta se pa združila ruski car Aleksander I. in pruski kralj, da bi zdrobila francosko premoč in tedaj je namerjal ruski car priklopiti vso varšavsko vojvodino svoji državi in odstopiti pruski le majhen del Poljske. Toda zaveznika nista bila kos Napoleonu; tedaj se jima je pridružila še Avstrija pod pogojem, da bodo vsi trije zavezniki razdelili Poljsko. S tem, da je Avstrija pristopila k zvezi in poslala na razna bojišča tri armade, je največ pripomogla, da so se evropski narodi osvobodili francoskega jarma. Pričakovala je, da bo za velike žrtve tudi primerno odškodovana, kakor so se zavezniki domenili. Toda ruski car je navzlic dogovoru zahteval na dunajskem kongresu vso Poljsko zase. To njegovo namero je preprečil Metternich z angleško pomočjo in dosegel, da je odstopil Aleksander I. svojima zaveznikoma nekoliko onega poljskega ozemlja, ki sta ga imela v posesti od delitve Poljske do ustanovitve varšavske vojvodine. Rusija pa je vendar ojačila svojo moč proti zahodu.

Po tem uspehu je obrnila Rusija svojo pozornost na razpadajočo Turčijo. Ruske težnje se zrcalijo v besedi: Carigrad. Ta beseda navdaja Rusa z nado na krasno in mogočno prihodnost. K temu ga vzpodbujajo versko-cerkveni vzroki, ker se smatra car, cerkveni poglavar pravoslavne cerkve, za naslednika starih bizantinskih cesarjev. Da Rusi streme po Carigradu, so vzrok tudi narodne razmere. Zato je Rusija podpirala krščanske balkanske narode in jim pripomogla do samostojnosti. Seveda ne smejo slovanske balkanske države zasledovati lastne politike, ker hoče Rusija po izjavi znanega državnika Ignatjeva dobiti nad Balkanom absolutno nadoblast, kar se je v zadnjih desetlejih opažalo osobito pri Romunski ter Bolgariji in v poslednjem času pri Srbiji. Te ruske težnje pa ogrožajo obstoj Avstrije, ker nameravajo odcepiti jugoslovansko ozemlje od naše države. Tudi v strategičnem oziru bi prišla naša država v usodopoln položaj, ako bi se Rusiji posrečil njen naklep.

Najvažnejši so pa ruski narodno-gospodarski in politični smotri. Rusija želi dobiti neomejeno gospodstvo nad Bosporom in Dardanelami, da more neovirano izvažati svoje pridelke. Carigrad pa more le tedaj trajno obdržati v svojih rokah, ako si zagotovi premoč na Balkanu. Tu ji pa nasprotuje Avstrija, za katero stoji Nemčija, ki je gospodarsko in vojaško okrepila Turčijo. Zato sodijo po izjavi ruskega zgodovinarja Mitrofanova vsi izobraženi krogi v Rusiji, da vodi pot v Carigrad preko Berolina.

Razmerje med Rusijo in Avstrijo po Krimski vojni ni bilo vedno enako, enkrat je bilo korektno, drugikrat napeto in tedaj se je slišalo v odločilnih petrogradskih krogih naziranje, da vodi pot v Carigrad preko Dunaja. Včasih so mislili politični krogi, da se bosta obe državi miroljubno dogovorili o balkanskem vprašanju, tako na sestanku v Reichstadtu 1876, v Mürzstegu 1903 in Buchlau-vu. V teh dogovorih je celo priporočala Rusija Avstriji, naj bi razdelili Balkanski polotok na dve interesni sferi, kar opažamo v ruski politiki že od prve delitve Poljske; zahodni del pripadaj Avstriji, zaraditega pa le-ta ne sme ugovarjati, ako si Rusija osvoji vzhodni del in morske ožine.

Nemčija v prejšnjih časih ni prišla v nasprotje z Rusijo radi balkanskega vprašanja. Saj je celo sklenila z njo l 1887. zvezo, s katero je obljubila, da ostane nevtralna, ako Avstrija Rusijo napade, in ravno tako bo Rusija mirovala, ako Francoska napade Nemčijo. Ta zveza se pozneje ni več obnovila, ker je Nemčija izprevidela, da je tudi ona ogrožena, ako Rusija oslabi Avstrijo.

Država, zaradi katere je večkrat grozil izbruh vojne na vzhodu, je Srbija, najbolj vnet in podjeten ruski vazal na Balkanu. Po sestanku angleškega kralja z ruskim carjem v Revalu 1908 se začno opažati sovražnosti in rovanje Srbije proti naši državi, ki bi kmalu povzročile vojno med obema državama, osobito ko je Avstrija anektirala Bosno in Hercegovino, da se ju ne bi polastila Srbija in tako posredno ne pomnožila ruske moči na zahodu balkanskega poluotoka. Nekaj let poprej je bila Rusija poražena v rusko-japonski vojni, kar je seveda precej škodovalo njenemu ugledu. Odslej je z večjo pozornostjo zasledovala svojo staro agresivno balkansko politiko, hoteča s tem povzdigniti svoj vpliv Evropi in priboriti si uspehe na Balkanu. Njeni agentje so razširjali z vsemi mogočimi sredstvi ruski vpliv po Srbiji, tedaj v avstrijski interesni sferi, kakor je bilo gori omenjeno. Ker je Rusija obenem podpirala velesrbsko gonjo proti naši državi, je dokazala, da noče v miru živeti z Avstrijo; kajti doslej se je še vedno opažalo, da se Rusija ni brigala za Srbijo, ako so bili odnošaji med njo in Avstrijo prijateljski. Vsled tega je Rusija ugovarjala aneksiji, čeprav jo je med letom 1876. do leta 1908. sedemkrat predlagala Avstriji. Ker je pa Nemčija zavrnila ta ugovor, se je širil po Petrogradu glas: V Carigrad se mora priti preko Berolina. Ko je pa Avstrija zahtevala zadoščenje za sarajevski umor, se je zavzela Rusija za svojega vazala, da ne bi izgubila protektorata nad njim in ostalimi balkanskimi narodi in svoje stare nade po morskih ožinah. Obenem so z Rusijo potegnili njeni zavezniki Francozi, hoteč se maščevati nad Nemci za poraze leta 1870.-1871., in Angleži, najagresivnejši narod na svetu, in povzročili sedanjo svetovno vojno, na katero so se že dolgo pripravljali.

Rusija je v tistem času izpremenila smer v balkanski politiki, povdarjajoča, da vodi pot v Carigrad preko Berolina, ko si je zagotovila pomoč Angleške in Francoske, onih držav, ki sta v prejšnjem stoletju vedno nasprotovali ruski težnji po Carigradu in se potegovali za obstoj Turčije. Sedaj pa, ko so te tri države prijateljice, si hočejo razdeliti Turčijo in s tem posnemati postopanje držav pri delitvi Poljske.

Vodilne misli angleške zunanje politike.

Angleška je izpremenila svojo evropsko politiko iz sledečih razlogov. Po bitki pri Lipskem (1813) so ponujali zavezniki Napoleonu mir pod pogojem, da se zadovolji Francoska z naravnimi mejami, da vrne Angleška osvojene francoske naselbine in dovoli svobodno trgovino po morju. A Angleška ni bila zadovoljna s tem Metternichovim predlogom, saj bi Francoska obdržala Belgijo, ako bi pogajanja ugodno uspela. In Angleška se je vendar bojevala proti francoskim revolucijonarjem in Napoleonu tudi iz tega vzroka, ker so Francozi Belgijo zasedli in vzeli Nizozemski neodvisnost, dočim je angleška korist zahtevala, da poseduje slabotna država nasproti ležečo obal s pristaniščema Antwerpen in Ostende. Razen tega Angleška ni hotela izročiti dragocenih nizozemskih naselbin, Caplandije in Cejlona, ki jih je zasedla med Napoleonovimi vojnami, in je raje odškodovala Nizozemsko za te izgubljene kolonije z Belgijo, ki je bila prej avstrijska last. Odslej je bila Nizozemska in po letu 1830. Belgija, ko sta se obe državi ločili, v pomorskem oziru odvisna od Angleške. Tudi ni Angleška dovolila na dunajskem kongresu, da bi zastopniki držav razpravljali o prosti trgovini po morju v vojnem času in o pomorskem pravu.

Nasprotno se je pa angleški zastopnik zelo trudil na dunajskem kongresu, da bi se izravnalo ravnotežje evropskih kontinentalnih držav, katero je zrušil Napoleon Angleška je hotela s tem doseči, da ne bi nobena država druge prekosila, da se ne bi noben vladar upal započeti boja z Angleško, vpasti v angleško ozemlje in omajati angleškega indijskega gospodstva. Zastopniki evropskih držav so se vdali tej angleški zahtevi in uredili po angleških željah evropske zadeve. Tako je zadobila Angleška svetovno gospodarstvo na morju; odslej ni iskala zaveznikov, sledila je slavna doba njene »splendid isolation« (sijajne osamljenosti).

Nemčija raste.

Poleg Angleške je ustvaril dunajski kongres po principu ravnotežja še štiri velesile: Avstrijo, Prusko, Rusko in Francosko. Politična karta Evrope se je bistveno izpremenila šele, ko je nastalo italijansko kraljestvo in se je ustanovila nemška država 1870.-1871. Nasprotno pa je bila Avstrija, ko je izgubila svojo italijansko posest in bila izločena iz Nemčije, rešena iz težavnega položaja; za prihodnjost so se ji odprle druge državne naloge. Radi zgodovinske potrebe se je zvezala z Nemško državo (1879.); tej zvezi se je pridružila (1882.) Italija, ker je bila le-ta osamljena ko so Francozi zasedli Tunis.

Toda nova nemška država je rušila evropsko ravnotežje, pridobila si je vojno slavo v francosko-nemški vojni, mogočno se je razvijala v vseh strokah in začela se je celó pečati s svetovno politiko. Radi teh dejstev se je zelo izpremenilo razmerje moči v Evropi. Seveda tudi druge države niso zaostajale, niti na gospodarskem, niti na duševnem polju. Tako so ustvarili Francozi veliko kolonijalno državo v severni Afriki in Zadnji Indiji, Angleška je nepre-

---

LISTEK.

Na Karmelski gori.

Vojna božja pot 16. julija 1915. — Silvin Sardenko.

Ne mislim one v Palestini, marveč našo na Kranjskem, v zelenem ohribju, v solnčni predstraži kamniških planin.

»Greš z menoj na vojno božjo pot?« me je prišel vabit prijatelj Pavel s podkovanimi črevlji.

»Vojna božja pot?« sem radovedno prašal, vstal iznad stola in z veseljem odložil knjigo. Pričel se je kratek dvogovor.

»Seveda. O naši Karmelski Mariji poje pesem: Pomagaj, Mati, se vojskovati...« je pravil Pavel.

»Torej gremo tako našim vojakom pomagat do zmage. Romarji - bojevniki.«

»Tako je.«

»A kdaj?«

»Nocoj! Deloma z vlakom, deloma z vozom, deloma peš. Ponoči pojdemo na Krn...«

»Bravo! Karmelska gora bo naš Krn. Imaš luč?«

»Pa kakšno! Moja lastna iznajdba.«

Prijatelj Pavel je potegnil iz žepa malo valjasto svetilko — najnovejšega izdelka. Razkrojil in razložil je pred menoj na mizo posamezne sestavke svoje svetilke. Razlagal mi je njih praktično uporabnost in me zagotavljal:

»Ni ga viharja, da mi jo ugasne.«

»Škoda, da vojna uprava ne ve za tvojo tehniko. Pavel, vzemi nanjo patent.«

Brez šale. Svetilka je res napravila vtis kakor kakšen najmodernejši ključavničarski izdelek v izložbi pri Nagyju v Ljubljani.

Kdor ima tako luč, sme v temno noč.

Tisti večer, ko smo odhajali — pridružil se nama je še tretji romar Franjo — zgostili so se oblaki nad nami. Zaman so se trudili naši pogledi in kopali po oblačnem nebu, niso se mogli dokopati do nobene zvezde. Mirujte, oči, iz teh gora nocoj ne bo zlata. In glej, romar Franjo se je res že pripravljal, da bi zatisnil oči, a morali smo naprej na vojno božjo pot.

Na kolodvoru je bil pripravljen gorenjski vlak na odhod. V prednjih vozeh so z oken gledale večinoma gospe in gospodične, od katerih so se s poljubi in pozdravi poslavljale njih prijateljice na peronu. V zadnjih vozeh pa so ob oknih sloneli vojaki, eden na drugem. Odhajajo.

Pri srcu pa jim je hudo.
Kaj bi ne bilo jim hudo:
od doma se poslavljajo,
na vojsko se odpravljajo.

Ali tam pri njih, pod železniškimi okni, ni stal nihče, da bi se posebej poslavljal od njih.

»Je pač tudi slovo postalo vsakdanje,« je opomnil romar Franjo.

Jasen glas trobente: vojaška odhodnica.

In tedaj.

Kakor da je zadela granata ob kremenito steno, zaiskrele so se iskre in za trenotek so se razletela srca od železniških oken do perona in od perona do železniških oken.

»Živio! Živio! Živio!«

Táko je naše slovensko srce. Skrivnostno in globoko, ali kadar zadene ob goro žalosti ali radosti, vzkipi in se raztopi v tisoč in tisoč čustev.

Z Bogom, vojaki!

Vsi smo romarji: Vi romate z mečem moritve, mi romamo z mečem molitve, drugega razločka ni med nami. Vsi se borimo proti verolomstvu in nezvestobi, vsi se borimo za prostost in za državo, v kateri imamo svoj dom.

Viribus unitis! Z Bogom, vojaki!

Dva vlaka sta eden za drugim odbrzela s kolodvora. Prvi je vozil romarje proti Kalvariji... drugi proti Karmelski gori.

Ustavili smo se v podgorskem mestu. Noč, temno in težko nebo, a pričakovanega voza nikjer.

Prijatelj Pavel je postal resen, romar Franjo otožen, jaz pa sem jima prigovarjal:

»Vojna božja pot! Pojdimo!«

Šli smo nekaj minut po mestu.

Naenkrat se je zahitelo proti nam dvoje glasno peketajočih konjičev, vpreženih v lahek voz s črno streho in rujavimi obrobki.

»Sem se zamudil!« se je opravičeval voznik. »Že sem mislil, da ne bi zapregel. Tako neurje! Dvanajst kozolcev z žitom je podrlo.«

Sedli smo v voz.

Kakor bi se bal, da se neurje ponovi in jo udere za nami, je voznik že itak čila konja neprestano podil po tihi dolini mimo hribov. Od koles so odletavali peščeni šrapneli na vse strani. En šrapnel je pal na suknjo, drugi na klobuk, tretji malodane v obraz.

Romar Franjo pa si je zapalil smodko. Pod globoko povezneno streho se dim nikamor ni mogel priložneje razvijati kakor meni v obraz in oči.

Vožnja med dimom in šrapneli.

Molčimo! Vojna božja pot.

»A vseeno. Franjo, ali bi ugasnil smodko?«

stano razširjala svojo kolonijalno posest, Ruska je raztegnila svojo azijsko državo skoro do Vzhodne Indije, Severnoameriške Združene države so se zelo povzdignile. Vsem tem državam se je pridružila v, vseh strokah Nemčija. Angleška, ponosna kraljica valov, je mislila, da ni več na varnem, postajala je nemirna in začela zavidati nadležnega tekmeca. Dolgo časa je smatrala Nemčija edinole Francoze za stare nespravljive sovražnike, ki so si želeli maščevati se za poraze v letih 1870./71. in priboriti si odstopljeni deželi Lotaringijo in Alzacijo. Da se ne bi Francozi iz maščevalnosti zvezali z drugimi državami, osobito ne z Rusko, je sklenil Bismarck zvezo z Avstrijo (1879) in ustvaril močno osrednjo moč, ki naj bi varovala mir. Bismarck je imel pravi vpogled v evropsko politiko, kajti nekoliko let pozneje se je zvezala svobodomiselna zahodna republika z absolutistično vzhodno državo.

Ta evropska nasprotja je poostrila še Angleška in orientsko vprašanje. Angleški kralj Edvard VII. je od leta 1901 zasledoval politiko, da naj Angleška opusti svoje osamljeno stališče in skuša Nemčijo osamiti. Angleška je odstranila vse kolonijalne spore s Francosko (1904) in dovolila Ruski svobodo v balkanski politiki ter prosto vožnjo z vojnimi ladjami skozi Dardanele in se je sporazumela z njo glede Perzije (1907).

Nova smer angleške politike je povzročila razne zapletljaje. Objekt, radi katerega so se pojavila nasprotja med angleškimi prijatelji in trozvezo in ki bi kmalu povzročil vojno na zahodu, je bil Maroko, kjer hočejo Francozi zaokrožiti svojo alžirsko-sudansko kolonialno posest. Razentega sta se Francoska in Angleška že leta 1906. sporazumeli z Belgijo glede postopanja v bodoči vojni z Nemčijo; takrat je dovolila Belgija obema državama vojaške operacije na svojih tleh.

Samo pri avstrijskem cesarju Francu Jožefu I. ni dosegel angleški kralj svojega namena, ko ga je leta 1907. obiskal v Ischlu; tedaj se je začela gonja proti naši monarhiji v angleških časopisih. Sicer se Angleška in Francoska ne zanimata veliko za Avstrijo, bolj Ruska. Razmerje med Rusko in Avstrijo je druga važna točka v evropski politiki, ki je jako tesno združena z usodo Balkanskega polotoka in Turčije. Kajti Avstrija najbolj ovira ruske težnje na Balkanu in Avstriji stoji ob strani nemški zaveznik, prijatelj Turkov.

Vsa ta nasprotja so povzročila svetovno vojno, s katero hočejo sovražniki uničiti Nemčijo in Avstrijo, da potem zopet zavlada ravnotežje v Evropi po starem angleškem idealu, da se obnovi angleška premoč na morju in da zadobi Rusija Bospor, Dardanele in gospodstvo v Mali Aziji ter v vzhodnem Sredozemskem morju. Pri tem pa je vmes poseglo s skritimi nitmi tudi framazonstvo, ki je iskalo pri tem potov, po katerih bo moglo uničiti katoliško Avstrijo. Strašilo se pri tem ni najnižjih sredstev, a doseglo je s tem — da je vsa Avstrija edina ob obrambi habsburškega prestola.

O nevtralnosti balkanskih držav.

(Izvirno poročilo »Slovencu«. — A. B.)

Sofija, 16. julija.

Po porazih, katere so pretrpeli Rusi v Galiciji, so se oklenile balkanske države še bolj politike nevtralnosti. One se ne odrekajo svoji blagonaklonjenosti nasproti eni ali drugi vojujoči skupini. Tako simpatizira Romunija z Nemčijo, Grčija pa s trojnim sporazumom.

Bolgarija tvori s svojo nevtralnostjo protitežje za Romunijo in Grčijo. Dokler je Bolgarija mirna, ne more se ganiti Romunija, a tudi Grčiji so zvezane roke. Grčija računi tako-le: Mi Grki ne moremo pustiti odprte meje v Makedoniji, ne smemo vzeti vso vojno moč od tam ter oditi v boj na Dardanele ali na Maloazijske bregove, kajti tedaj bi lahko Bolgarija udrla v Makedonijo ter okupirala vse one kraje, na katere ima vedno oči obrnjene. Ako bi šla Bolgarija s trojnim sporazumom, tedaj bi se položaj Romunije znatno olajšal. Ako bi pa Bolgarija napustila nevtralnost, v korist Nemčije in Avstro-Ogrske, tedaj bi jo napadli precej in istočasno dve državi — Grčija in Romunija. In ker Bolgarija more predvideti nevarnost, katera ji preti v enem in drugem slučaju, zato ostane rajše nevtralna!

Trojni sporazum se do sedaj ni mogel odločiti za to, da bi postavil Bolgarijo pred dilemo: ali vojuj zajedno z drugimi balkanskimi državami, ali pa bodi prepuščena svoji usodi. Ne samo, da tega ni storil, nego še laska se Bolgariji, ko ji predlaga za nagrado dele od grške in srbske Makedonije. To je vzrok, ki je prebudil Srbijo, da se drži v poslednjih časih pasivno v vojni, a Grčiji je dal povoda za energične proteste, ker so se hoteli odstopiti deli njenega teritorija celo brez njenega znanja.

A trojni — recimo četvorni sporazum s tako politiko ne more zbližati iznova vseh balkanskih držav, ne more jih koalirati ter jih postaviti nasproti dvozvezi. Dokler Bolgarija vodi takšno politiko, kakor danes, ne more napustiti nevtralnosti niti Romunija niti Grčija. Morali bi nastopiti drugi važnejši dogodki, kateri bi premenili dosedanji položaj na Balkanu.

Neko važnost imajo vesti o srbsko-grškem nesporazumu, katere vesti se širijo v poslednjem času tudi v Petrogradu, če ravno se dementirajo iz Niša.

Merodajni grški časopisi, kakor »Embros«, Athine in dr. pišejo v tem smislu, da je srbsko-grška zveza izgubila svoj pomen in svojo realno osnovo. Dotične članke so prestavili in tiskali bolgarski časniki. Grška vlada ni proti temu objavila nikakoršnega dementija, niti je ono pisanje objasnila. Torej če se z grške strani te vesti ne tajijo, nima posebne veljave, ako se tajijo s srbske strani. Tudi ta fakt se ne da skriti, da je grška vlada že nekolikrat zahtevala, naj se postavi na dnevni red vprašanje glede odstopa srbskih krajev v korist Grčije. Srbska vlada o tej zahtevi ni hotela do sedaj nič slišati. In to je med drugimi en vzrok napetosti odnošajev med Grki in Srbi. V Srbiji so vsled tega precej razburjeni in skušajo stvar izgladiti.

V Bolgariji je preizvela deklaracija trojnega sporazuma, da se baje ne sme okupirati niti najmanji del srbskega teritorija, jako neprijeten utis. Torej neprijetnosti na vseh krajih in kotih Balkana. Ako je ta dedeklaracija resna, potem se še ne bo tako kmalu Bolgarija odločila za operacije proti Carigradu, a najbrže se to odloži — ad calendas graecas. Med tem pa tudi diplomacija dvozveze ne bo držala križem roke.

Pričakovati je torej v bližnji bodočnosti diplomatičnih bojev s peresi, a ne bojev z orožjem med narodi na Balkanu.

„Neodrešeni.“

Glasilo italijanske socialistične stranke »Avanti« je vedno z vso silo in z vsem vplivom delal za nevtralnost Italije in svaril pred vojsko. Vkljub strogi cenzuri, ki jo sedaj uporablja italijanska vlada proti časopisju, ki ji ni popolnoma prodano, si »Avanti« dovoljuje pikre opazke o sedanjih razmerah v Italiji.

Tako prinaša te dni dopis iz Portogruaro (ob progi Benetke—Trst), v katerem na bridek način šiba socialne razmere v Italiji in jih primerja z razmerami v Avstriji. Med drugim pravi tam:

»Prebivalstvo ob Soči, ki sedaj seveda veselja vriska, ker je konečno rešeno barbarskega jarma, se je pod avstrijskim robstvom veselilo gospodarskih dobrot, ki jih mi ne bi smeli prezreti. Cene najpotrebnejšim živilom so bile ondi mnogo nižje ko v italijanskih krajih ob vzhodni meji. Zato so prebivalci italijanskih obmejnih krajev vsak dan hodili onostran tja k »neodrešenim« kupovat kavo, sladkor, moko, cigare, čokolado in druge predmete. Tihotapstvo je cvetelo ondi v ne malo korist odrešenih in ne še odrešenih prebivalcev. Tudi kar se tiče zdravstvenega stanja hiš in stanovanj je bil velik razloček med kraji v vzhodni Benečiji ter kraji, ki imajo šele tako pozno priti v naročje matere Italije. Ob Soči ne vidiš s slamo kritih koč, kakor v Benečiji, in goriški kmetje niso »žrtve« oblegancev, kakor so kmetje v okraju Portogruaro in San Dona. — Tudi najemninske pogodbe, ki so jih dosegli doslej neodrešeni obdelovalci zemlje od svojih gospodarjev (ki so navadno zvesti podložniki cesarja Franca Jožefa), te pogodbe so mana in sladkor v primeri s pogodbami, ki jih velikodušno dovoljujejo bogati italijanski patriotje svojim kmetom v sosednjih italijanskih provincah Portogruaro in Cavazuecherina.« (Tu meni »Avanti« kolonske pogodbe. Kolonski zakon na Goriškem, ki je bil predlanskem še izboljšan, pomeni naravnost raj v primeri z nepopisno bednimi razmerami, v katerih žive koloni v Italiji. Naši koloni se niso ničesar bolj bali, ko italijanskega gospodstva in to ravno radi neznosnih kolonskih razmer, v katerih vzdihujejo koloni v Italiji. »Avantijev« članek je popolnoma resničen in obravnava kruto resne zadeve, ki režejo našim briskim in furlanskim kolonom do kosti.) Dalje piše »Avanti«:

»Kako bo sedaj s cenami živil, ko po tolikih letih boječega pričakovanja »neodrešeni« gredo nasproti svojemu »odrešenju«? Bodo li sedaj kavo in sladkor in drugo blago še enkrat dražje plačevali ko prej? Bodo li morali gledati, kako se jim topé in izginjajo prihranki? Kaj bo ž njihovimi delavskimi pogodbami? Ali bodo doslej avstrijski posestniki sledili zgledu onih, ki so doslej vedno bili Italijani? Na to vprašanje mora italijanska vlada očividno v pomirjenje prebivalstva svojih dežel dati odgovor! Dekret o novem položaju prebivalstva »osvobojenih« dežel ima celo vrsto birokratiških in upravnih predpisov, ne zine pa besedice o teh važnih vprašanjih gospodarskega življenja ondotnega prebivalstva. Kaj se bo zgodilo z bolniškimi blagajnami, o katerih v Italiji, akoravno je seveda mnogo bolj civilizirana, niti od daleč pojma ni?«

»Avanti« nato našteva vse ugodnosti, ki jih ima prebivalstvo v Avstriji od obligatoričnega bolniškega zavarovanja, in nadaljuje:

»Iz vsega tega sledi, kako upravičeni je skrb onih, ki povprašujejo: Ali bomo po osvoboditvi iz avstrijskega suženjstva izgubili vse ugodnosti, ki smo jih doslej uživali? In na drugi strani: Ali imamo mi drugi italijanski državljani od svoje strani pravico, da vprašamo: Če se je odrešenim dovolila pravica, da še dalje uživajo ugodnosti, ki so jih imeli v stanju suženjstva, ali bo naša svobodna dežela mogla storiti krivico, da teh ugodnosti ne bo raztegnila tudi na nas? Iz tega sledi čuden, v zgodovini ne edini slučaj, da se morajo osvoboditelji, če hočejo res biti civilizirani, učiti od pregnanih zatiralcev. In tako se bodo morda nekega dne n. pr. milanski industrijski delavci izkazali za osvoboditev neodrešenih krajev zato hvaležne, ker je osvoboditev povzročila, da so v Italiji morali sprejeti izvrstno avstrijsko postavo. In vse to dokazuje,« končuje »Avanti« svojo satiro, »da ga ni na svetu civiliziranega naroda, ki bi se vsaj nekaj ne mogel naučiti od barbarov.«

Manom padlih junakov.

(V spomin stotniku Fr. Lenartu in tovarišem; padli 18. junija 1915.)

Večer po onem dnevu se je zopet glasila pesem ob Dnjestrskih bregovih. »In ko mi pade meč iz rok, v grob me polože.« Dostikrat sem jo že slišal, nikdar mi ni še segla ta pesem tako globoko v srce kakor nocojšnji večer. Elegično ubrano se glasi čez širno ravan in nikdar ni bila še tako iz srca zapeta kakor nocojšnji večer. Glasise kakor nagrobna pesem, zapeta na grobovih junakov, ki so legli včeraj k večnemu počitku. Tako milo se glasi, tako vabljivo, kakor bi hotela poklicati pokošeno življenje ven iz grobov k novemu življenju. Tako ubrano in tako v srce segajoče jo morejo zapeti samo fantje, ki so doživeli včerajšnji dan.

Na levih bregovih Dnjestra stojim, visoko k nebu kipečih, kakor bi stal na ljubljanskem Gradu in srce se mi trga žalosti, ko pregledujem bojno polje . . .

Veličastno se vali »voda« proti Vzhodu, hitro in zagonetno in burno človeško življenje. Valovi šepečejo skrivnostno pesem, tako skrivnostno, da jo more doumeti le oni, ki je doživel včerajšnji dan. Valovi se poigravajo in se pogovarjajo med seboj. In ali ni, kakor da bi peli visoko pesem o minuli slavi? Ali ni, kakor bi oznanjevali slavo kozaških junakov, ki so bojevali boje na teh poljanah, slavo, zatonelo na vekov veke? Ali ni, kakor bi se pogovarjali o Jeremiji Višnjevieckem, junaku davne poljske slave?

Šume in govore, da še niso videli junaka, enakega njemu, ki je zajezil povodenj z Vzhoda, da morejo valovi neskaljeno in nemoteno šumeti proti Vzhodu. Šume in pripovedujejo o junakih, ki spe smrten sen ob bregovih Dnjestra, nezlomnih in zvestih, smrt zaničujočih, prisego s potoki krvi potrjujočih. Stal sem v prejšnjih dneh na desnem bregu Dnjestra in šum valov je bil kakor bolesten jok, da se nikdar več ne povrnejo dnevi slave in

---

Utrnil jo je, kakopa — v moj žep.

Konjiča pa sta peketala in peketala.

Če si se v vozu vzravnal iznad strehe, si zagledal po drevju gost dim, vmes pa blisk. Črni dim kakor granata, beli dim kakor šrapnel. Neposredno pred nami pa sta nizko plavala dva oblaka kakor dva nesrečna zrakoplova, ki prežita na višini, da bi zazrla kakega moža, ki neprevidno pomoli glavo čez jarek ali cev kakega topa.

Za trenutek sem pogledal iznad strehe ter se zopet zakopal nazaj v naš trenski voz.

Pod Karmelsko goro.

»Pri Primožu« sta obstala konja.

Na pragu je čakal gospodar.

Ura je odbila deset.

»Vstopimo na kozarec vina,« je veleval prijatelj Pavel. »Pri nas je taka navada, kadar se krčmarju voz vrača, se za vino plača.«

Drugi mož, ki je prisedel k naši mizi in nam je kmalu postal kažipot na Karmelsko goro, je vedel še bolje in pristavil: »Pri nas je taka navada, če se kam pride, se pije.«

Gospodar je stal sredi hiše in molčal.

»No, oče,« sem ga vprašal, »ali je pri vas res taka navada?«

Dobil sem odgovor, kakršnega nisem mogel pričakovati, najmanj od kakšnega krčmarja.

»Kolikor vem, je pri nas taka navada, kdor pride prvikrat v vas, obišče najprej cerkev.«

»Zadeli ste jo, oče! Tudi mi bi šli v cerkev, a sedaj je noč in cerkev je zaprta.«

»Vem, vem. Nocoj ni več mogoče.«

Mož mi je bil všeč. Malokdaj srečaš moža, ki bi imel svoje srce tako blizu pri Bogu. A srečaš ga vendarle, včasih tudi v mestu, ki ti reče: »Moja misel je v nebesih . . .«

Kajpada, v mirnih mestih »se lahko živi brez Boga«, a pojdi na bojno polje — na Kalvarijo, tam boš našel mnogo bogovdanih mož.

Tudi gospodar Primož je drugi dan že vdrugič odšel na bojno polje — pošel mu je namreč vojaški dopust — zato ni govoril kot krčmar, ampak kot romar, ki nam morda kmalu »molče trobental bo: Memento mori«.

Na Karmelsko goro!

Naša vojna božja pot se je nadaljevala, oziroma šele pričela.

Zavili smo mimo selske cerkve. Žarek večne luči nam je posijal na ozko stezo svoj milotihi pozdrav.

Poslej nam je sijal drug žarek — svetilka prijatelja Pavla.

A prej še eno vprašanje:

»Koliko je ura?«

»Polenajstih.«

»Kdaj priromamo na vrh?«

»O poldvanajstih.«

»Če bo res.«

Nisem mogel verjeti, zakaj že večkrat sem se prepričal, da se v hribih čas le preveč na kratko meri.

Romar Franjo, ki bi na tehtnici ne bil baš prelahek najden, je pa bolj skrbel, če bo imel v svojih pljučih dovolj sape za pogorsko hojo, zato je vodnika Ovsénarja prašal:

»Ali gre pot zelo navkreber?«

»Precej.«

»Koliko je klancev?«

»En sam.«

»Hud?«

»Še dosti.«

Bolj je Franjo izpraševal, manj povoljne odgovore je slišal. V obraz ga nisem mogel videti, a sodim, da je moral srepo gledati, kakor vselej, kadar se je pokazala pred njim strma pot. Umolknil je, a kmalu se je zopet nekam preplašeno oglasil:

»Pavle, luč. Jaz nič ne vem, kam stopam.«

»Tudi pred menoj je sama tema,« sem ga tolažil jaz in se z njim vred spotikal ob skalnatih in koreninastih grebenih.

»Tudi jaz nič ne vidim pod noge. No, pa jaz sem že vajen,« je dostavil vodnik in s korajžnim korakom stopal navzgor.

Pred njim pa je varno šel prijatelj Pavel s svojo svetilko najmodernejšega izdelka.

»Pavel. Tvoj žaromet se slabo obnaša.«

Pavel se je ozrl in se prepričal, da vsi svetlobni žarki padajo le pred njim, a za njim ne sine niti eden ne.«

»Že res,« se je opravičeval, »ko sem jo delal, sem mislil samo nase, zato sem ji napravil eno samo okence na spredaj.«

»Pač moderna luč.«

Pavel je izpremenil vrsto, namesto prvi je šel zadnji v naši četveročlani karavani.

Stopali smo eden za drugim.

»Sedaj vidite?«

»Temo, kakor prej.«

Hrbet romarja Franja, ki je stopal pred Pavlom, nam je vsem zastiral luč.

Pavel je bil pripravljen, da se žrtvuje. Postavil se je zopet v ospredje in svoj žaromet obrnil proti nam. Tako bi še šlo. Sedaj pa sam ni videl, ne vedel, kod in kam. Vojna božja pot.

»Drugače moramo narediti. Spet stopim za vami bolj ob strani. Mislim, da sem jo pogruntal.«

Bilo je res vrlo dobro pogodeno. Drobna luč je na ta način svetila v temni gori štirim potnikom.

V mislih sem si naslikal naše vojake na Krnu. Takole gredo skoz toplo noč. Zvezd ni videti. Pred njimi v dolini že spe ljudje in živali, tudi vrtovi in grmovi. Nekaj časa je vse tiho. Nenadoma se oglasi pes daleč doli na nekem dvorišču. Vojaki napno ušesa in ostro opazujejo. Sedaj zamigljajo nad Kolovratom prve zvezde. Noč postane nemirna. Dvigne se veter, zašumi, zapoje. Reka vrže z močnim sunkom valovje na skalnato pečino, opozarja na nevarnost. Vojaki postoje, počakajo. Mirno, brez nepotrpežljivosti. Kolikor kasneje dospe sovražnik, toliko slabše zanj. Sedaj prihaja. Kamenje se taklja v dolino. Krši se pod neprevidnimi koraki sovražnikov. Pri naših vojakih

nikdar več ne vstanejo junaki prejšnjim enaki. Nikdar več ne povrnejo, nikdar več ne vstanejo? Danes se mi zdi, kakor bi slišal v valovih novo govorico, nič manj iskreno in ravno tako večno, kakor je pesem o Višnjevieckem in podobnih junakih. Včeraj, predvčerajšnjim in pred desetimi dnevi je vzkipelo na desnih bregovih in danes je šel vihar po levih bregovih, nič manj silovit in nič manj vekovit kakor v dnevih kozaških hetmanov in poljskih Višnjevieckih. In valovi so vzkipeli kakor v onih davnih večno slavnih dneh, nikdar pozabljenih, tako opetovanih in znova so zapeli novo pesem. In uho jo posluša in posluša in težko jo razločuje od prejšnjih pesmi.

Njena melodija se zliva v prejšnje melodije in z njimi se oglaša kot veličastna simfonija čez podoljske planjave. To je pesem o slovenskih junakih. Pozni rodovi jo bodo poslušali in se radovali ob njej. Kdor jo je pa slišal prvikrat, njemu je pretresla mozeg in kosti in srce mu je napolnila z žalostjo in bridkostjo. Jaz sem jo slišal in zvenela mi bo v ušesih žalostno in turobno vse žive dni. Kako ne? Jaz nisem slišal samo pesmi o uspehih, kakor jo bodo poslušali pozni rodovi in kakor jo slišijo ljudje v lepih mestih in bogatih hišah, ta dan sem moral poslušati pesem o žrtvah, ki bo te dni žalostno donela po naših kmetskih domovih... pesem 18. junija. Toliko gorja je bilo še malokedaj v tako kratkem času združenega na tako ozkem prostoru. Sanitetne patrulje se vrstijo druga za drugo, hitro in pogosto, da se ti zdi, da roma procesija, čudna procesija, k potu v gozdu. Tam kopičijo pritajeno in tiho bolest . . . Pa danes ni živih, danes je mrtvih dan. Sicer me bolj vleče k njim, ki so posejani po griču. Njih srca so hrepenela kvišku k svitlim gradovom, ki so tako mogočno sezidani na griču. Daleč se lesketajo čez Dnjestrske bregove in tako zapeljivo vabijo domača srca v svitle dvorane. Danes prebivajo tujci v njem in branijo domačinom dostop na višine. In domačini so nastopili težavno pot na višave in marsikomu je zastalo srce na težavni poti . . .

Nekaterim je zastala noga že ob vznožju; drugim višje, sredi pota, mnogi, premnogi so bili že na višku svojih želja, pa so morali leči k večnemu počitku. Kako kruto je to: pravkar sem dosegel cilj in ga objel v veselju in kruta moč ti prestriže življenja sile.

Tam na cilju sem dobil tebe, dragi fant iz šentjernejske župnije — Rebselj iz Št. Jakoba pri Št. Jerneju —. Na cilju že si se vlegel k počitku in tak blažen mir se razliva po tvojem obrazu, kakor bi spal doma pod kozolcem v kupu svežega sena. Družbo ti delata dva nasprotnika, ki si jih vzel seboj v večnost . . .

Par ur preje, ko je kompanija bila še v rezervi, si še mislil na svoj dom in v pismu, pogum in trdno upanje razodevajočem si razgrnil svoje srce.

»Naznanjam[1] vam, dragi starši, da je tukaj lušno, ker Rus kar beži. Se je že ustavil, da sam Bog ve kolikokrat, pa smo ga vsakikrat znova napodili. Sedem dni smo kar marširali za njim. Le veseli bodite, ta vojska bo kmalu končana. Rus se ustavi, pa ga spet naženemo par kilometrov daleč. Krogle so že fajn brenčale, pa me ni nobena zadela . . .«

Krogla te ni zadela, padel si v boju nož na nož . . .

Ob studenčku, ki žubori proti dolini, se spaja tvoja kri, Šest iz Trebelnega, z bistro studenčnico. Tako lepo se rudeči bistra vodica in tako poskočno nese tvojo življensko moč proti Dnjestru in jo izroči njegovim valovom. Res lep dečko si bil, prav tak, kakor te kaže slika ob tebi, napisana z naslovom na tvojega očeta. Dalje nisi mogel . . . Sedaj roma tja doli na Dolenjsko, oškropljena s tvojo srčno krvjo . . . Kaj si mislil napisati materi za zadnji pozdrav? . . .

Sredi pota je obležal mož, ki je že prekoračil življenja lepšo polovico. Resnost in življenske izkušnje se berejo na njegovem postarnem obrazu. Muke in trpljenje so bile njegove spremljevalke v življenju, v mukah in trpljenju si tukaj umiral . . . Nihče ni mogel do tebe, da bi ti pomagal, obvezal rane in ti omečil z hladilno vodo zagorele ustnice. Eden je poskusil, morda iz prijateljstva, morda iz usmiljenja, da bi ti olajšal zadnje minute. Predno je mogel do tebe, se je moral preseliti pred teboj v večnost. Sam si trpel in umiral, zapuščen, sredi največjega ognja. Zapuščen? V zadnjih trenutkih si se pogovarjal s svojim gospodom, ovenela roka sedaj krčevito stiska sv. Rožni venec na ranjene prsi. Resno je bilo tvoje pojmovanje življenja, kakor je resno tvoje obličje. Ali so vsi danes umirali kakor ti? Kdo ve? Kdo more pogledati v globino človeške duše, kdo spoznati, kaj se v njej godi oni veliki trenutek . . .

Sanitetne patrulje so že izginile izpred oči, pionirji so začeli vršiti danes neskončno žalostno delo. Počasi, kakor bi bila teža neskončna, korakajo nosilci, polagoma, počasi znašajo skupaj k skupnim grobovom pokončani up in cvet . . .

Zopet se pomikajo izza Dnjestrskih bregov proti višavam štirje nosilci, sklonjeni in utrujeni. Že dolgo niso nesli poteptanih in pomadranih toliko upov, kakor danes, ko nesejo tebe na višave k večnemu počitku, dragi stotnik Lenart. Bal sem se že cel popoldan onega trenutka, ko ti bom moral pogledati v onemeli obraz in onega čustva, ki se mora naseliti v dušo, ko bom videl truplo brez tvoje plemenite duše. In sedaj hodimo za teboj na goro proti svitlim dvoranam in tvoj duh nam je izgladil pot na višave. Pogledal sem ti v obraz in poteze na njem so še v smrtnem veličastvu ravno tako mirno plemenite in ravno dušne in odkrite, kokoršen si bil ves čas v svojem življenju. Videl sem te ranjenega pri Grodeku, videl med svojimi vojaki v pozicijah pri Solotvini, videl pred boji in pobojih onstran Dnjestra v zadnjih dneh, in tvoj obraz je ostal do konca enako miren in veličasten, kakor je še sedaj v smrti. Govorila in delovala je v njem plemenita duša . . .

Pred par dnevi smo stali še skupaj sredi vasi onstran Dnjestra v prijetnem razgovoru.

Ali imaš se onega bradatega od »mašine« pri oddelku?, ga vprašam. Danes bi mu pa lože postregli kakor one dni pri Tlumaču.

»O, sedaj sem ga že jaz poskrbel, takrat je bilo težavnejše.«

Takrat smo ležali pred naskokom par ur v hrastovem gozdu in se prav prijetno razgovarjali. Eden mu ponudi smotko. Vzel jo je s pripombo, da jo bo dal enemu svojih, ki kadi samo smotke, pa mu sam že dolgo ni mogel postreči. Kmalu se priziblje bradati mož in se zahvaljuje, kakor bi mu bili izkazali veliko dobroto. Vedeli smo že davno: skrbni prijatelj svojih vojakov.

»Hude dneve smo imeli,« se oglasi drugi. »Posebno vi od strojnih pušk ste se izredno dobro postavili. Nadomeščali ste skoraj fronto.« Vsi smo vedeli, da je velik del dela izvršil stotnik Lenart.

Razkropilo nas je povelje, da zvečer prekoračimo Dnjester. In šli smo in bojevali boje silovite in zmagovite kakor že dolgo ne. In danes, 18. junija, je bil za polk med krvavimi dnevi skoraj najkrvavejši. In najkrvavejši dan je bi' tebi — vojaku — najslavnejši dan.

Od Dnjestra, po bregovih, strmo padajočih in deloma gosto zaraščenih je moral polk naskočiti hribček, na katerem stoje poslopja enih najznamenitejših poljskih plemiških družin. Rusi so to že po naravi utrjeno mesto izpremenili v pravo trdnjavo. Čudno je, kako more sploh semkaj priti kdo živ. Že prejšnji večer so se nekatere kompanije približale na 50 korakov. Dne 18. junija je bil zapovedan naskok. Čete so se približevale in se zopet nekoliko umikale. Oddaljeni so bili le par korakov od ruskih utrdb. Ruska artilerija je streljala strahovito. Rusi so metali ročne granate . . . Stotnik Lenart se približa s strojnimi puškami od strani na 50 korakov in jih od strani obstreljuje. Rusi še niso bili voljni zapustiti mesta, z največjo bojevitostjo obleganega. Kar naenkrat so gospodarska poslopja za njihovim hrbtom v plamenu.

Stotniku Lenartu se je posrečilo z raketo zažgati slamnato streho. Rusi so se morali na tem mestu umakniti. Črta je bila prebita, strojne puške so začele delovati, čete prodirati na hrib. Uspeh dneva je bil zagotovljen. Stotnik Lenart ga ni več doživel. Ko je cilj že objemal, ga je zadela krogla v glavo in mu pretrgala nit življenja. Padel je plemenit človek in vojak — junak . . .

Sedaj snivaš tukaj na kraju svoje slave s vojimi tovariši v življenju in smrti večen sen, za gradom poljskega plemenitaša. Ne boš sameval, cela vrsta ljudi iste krvi in istega jezika in iste plemenitosti ti dela družbo v smrtnem spanju. Skupaj ste v smrti, saj ste bili tudi v življenju tako iskreni prijatelji. Vaše grobove pa izročamo poljskemu plemiču v oskrbo. Genij poljskega naroda se naj pa spomni v poznejših dneh, da je vaša kri na najbolj ogroženih krajih rosila poljsko zemljo.

In ti prijatelj, kateregakoli pripelje pot mimo teh grobov, postoj, se spoštljivo odkrij in vedi:

Tukaj počivajo Špartanci!

Dr. Fr. Kulovec.

[1] Pismo pisano par ur pred smrtjo svojim staršem.

Italijani na Bovškem.

Italijani so začetkom julija poslali tri granate tudi proti Soči. Druge nesreče ni bilo kakor ta, da je ta zadnja granata hudo prestrašila in malo ranila neko perico in da je neko drugo žensko, stanujočo tam blizu, ki je že dlje časa bolna, zadela kap in je tako od strahu umrla.

Vse prizadevanje Italijanov in trud se kot dosedaj gotovo razbije ob previdni taktiki našega vodstva. Sedaj se ne morejo ganiti nikamor.

Ob Soči sami so ljudje ostali in vrh tega je po hišah še precej beguncev iz Bovca, Čezsoče in Koritnice—Kala.

Mnogo beguncev je tudi v Trenti, a večina jih je odšla čez Vršič na Kranjsko, Štajersko in Koroško, ker ob Soči in Trenti še domačini nimajo dovolj živeža, zakaj tam ne pridelajo skoraj nič drugega kakor le čampe (krompir), nekaj fižola in zelja. Zato primanjkuje ljudstvu zlasti moke, koruze. Sladkorja in kane pa tudi skoraj ni več.

Naši obvladujejo večjidel bovške kotline. Ker so morali prebivalci bovške kotline nagloma zapustiti svoj dom, so le najpotrebnejše stvari in le za prvo silo vzeli s seboj, misleč, da se koj vrnejo domov. Ker jim to ni mogoče, se zdaj posamezniki ponoči vračajo v svoje hiše, da rešijo, kar se dá. Najhujše jim je, da ne morejo na polje, ki jih tako vabi z dozorelim žitom. Mnogo je pa tudi takih, ki bi se kar vrnili domov, če bi jim bilo dovoljeno, ter bi se ne brigali ne za grom, ne za ogenj, da bi le bili pod rodno streho. Vsi pa upajo, da se vrnejo jeseni. Bog daj to čim prej!

Grad nad Mirnom.

Bog nas obvaruj vsega hudega. Tukaj je slabo. Dne 18. julija smo dobili na Grad prve šrapnele in granate, dne 19. julija granate. V moji kuhinji je šrapnel poškodoval okno. Prosimo molite za nas!

Grozovito barbarstvo italijanskega framazonstva pretresa mozek vernega slovenskega ljudstva.

Surovi Lahon, ki preklinja venomer vse, kar je svetega v nebesih in na zemlji, ki je z bogokletstvom pohujševal značajni primorski narod, ki je našim delavcem odgrizaval zaslužek in vsakdanji kruh; ta zlobni ropar nam hoče tudi porušiti starodavna predraga nam svetišča. Njegova zlobnost je razbijala novo cerkev presvetega Srca Jezusovega v Drežnici pod Krnom, je razdejala Sveto Goro pri Gorici in namerava še razrušiti slovito romarsko cerkev Žalostne Matere božje in novo misijonsko naselbino na Gradu nad Mirnom.

Slovenci! Malo nas je, pa kar nas je, smo sami junaki, ki hočemo in moramo z molitvijo in orožjem maščevati grozno barbarstvo naših zatiralcev.

Mirovali ne bomo, dokler ne osvobodimo slovenskega rodu onkraj Soče in dovlada grobna tišina. Samo roka se krčeviteje oklene pripravljenega orožja. Tam blizu v grmovju prasketa in šušlja. Sliši se ostro dihanje. Pljuča vsled strme hoje močno delujejo — — —

Pri tem sem se moral ozreti na romarja Franja. V težki sapi je hodil za menoj.

»Slišite, vodnik! Ali bo tega klanca skoraj konec?« se je oglasil s sopečim glasom.

»Bo. Še par korakov. Tam počijemo.«

Prikorakali smo na majhen kosček ravne zemlje pod nekim drevesom.

Franjo je zadovoljno pogledal kvišku.

Oddahnil se je. Zagledal je prvo zvezdo in zapel pesem od lune.

»Franjo, lepo znaš,« sva mu rekla s Pavlom.

»Vedno bolj uvidevam, kako prav mi je svetoval profesor Foerster: Če postanete operni pevec, imeli boste krasne uspehe. Nisem ga poslušal. Sedaj bi pa vedno najraje samo pel — v kakšni stolnici.«

»Franjo! Nepotrebna želja! Lepše stolnice je ni od gorske narave. Pojdi večkrat v gore in zapoj.«

Franjo je bil očividno vesel in zapel je še eno.

»Naprej! Ura je dvanajst.«

»Torej smo že zašli predaleč od cilja?« prašam vodnika.

»Kaj še! Komaj na četrt pota smo se mu približali.«

»Tako?«

Romar Franjo pa se ni brigal toliko za čas kakor za pot.

»Sedaj pojdemo po ravnem, kajne?«

»Spet navkreber!« je zaklical Ovsénar.

»Pa ste rekli, da je samo en klanec.«

Vodnik je molčal. Vojna božja pot.

Počasi smo stopali navzgor dolgo, dolgo.

Prelaz. Oddih.

»Hvala Bogu!« se je razveselil Franjo.

»Strmina je za nami. In sedaj?«

»Navzdol!«

Nekaj korakov in stali smo v kotlini.

»Kam naprej?« je skrbel romar Franjo.

»Spet navkreber.«

»O vi! Kako ste nas . . .«

»Pozor! Stopite semkaj, tam vam zmanjka tal, »je svaril vodnik.

Franju zaenkrat ni zmanjkalo tal pač pa besed.

Ena čez polnoč.

Pred nami na griču se je v polutemi zablestela cerkev. Tiho je počivala kakor golobica na vrhu drevesa. Na vrh je sedla, da jo zjutraj prvo prebudi jutranje solnce; zakaj mudilo se ji bo na delo in jelo za svoj mladi zarod.

»Karmelska gora!« je s težkim, a še dosti mogočnim glasom zaklical Franjo.

Postalo mu je toplo pri srcu, kakor otroku, ki se po dolgem času zopet bliža svoji materi.

A prijatelj Pavel mu je pokvaril te lepe sanje.

»To še ni. To je cerkev sv. Lenarta na Pšajnovci.«

»Pa kdaj pridemo do Karmelske?«

»Še en klanec.«

Vodnik Ovsénar je odšel na levo domov, mi trije pa smo stopili na desno navzgor. Trudni koraki. Vojna božja pot.

Še nekaj skal, še nekaj grmov, še nekaj smrekovih vrhov. Tako. Sedaj pa . . .

»Jo vidita! Karmelska gora!« nama je ponosno oznanil Pavel.

Na strmem slemenu se je dvigala sama, tako sama. Ona ne potrebuje nobene družbe in utehe, ko je sama vsem, ki romajo sem gori, družba in uteha. Le ena lipa jo straži. Ne, straži je ne, le v imenu vseh slovenskih dreves ji noč in dan šumi pozdrave; a straži je ne, saj ni treba straže njej, ki je sama straža in varhinja vseh, ki mimo hodijo.

»Ave! Caput tuum ut Carmelus, et comae capitis Tui sicuti purpura Regis . . .«

Ta antifona iz hvalnic na praznik Karmelske M. B. mi je zvenela v duši.

Drugi dan po našem triurnem romanju, to se pravi, še tisti dan je žarelo in kipelo pred nami jasno jutro, čudovito jutro, krepko in ponosno kakor junak junakov. Z nogo je stalo v tesni grapi, tam nekje, kjer ima prijatelj Pavel svojo gozdno vilo, z rameni je slonelo na zelenih gričih, roke je raztezalo daleč čez smrekove vrhove, oči pa je upiralo naravnost v Karmelsko cerkev. O, jutro pozna svojo Kraljico.

Zapeli so zvonovi, kakor bi vabili na rajsko svatbo.

In prišli smo svatje — romarji, vojaki z mečem molitve smo vstopili v Karmelsko cerkev. Ali meč, ki se hoče vspešno boriti, mora biti nabrušen in molitev, ki hoče svoj cilj doseči, mora biti zaupna.

Ali bo naša molitev dovolj zaupna?

Preden smo odšli v cerkev, smo razmotrivali reči, ki so bile v stanu zelo oslabiti zaupanje pri naši molitvi.

Romar Franjo je tožil, da se tudi na slovenski zemlji, celo med nežno mladino dobi le še malo otrok, na katere bi mogel pokazati z evangelsko besedo: »Ako ne boste kakor otroci . . .« Franjo je govoril za deželo in je videl malo solnca, jaz pa sem se spomnil na mesto in sem videl veliko senc. Kljub temu moram reči, da sem najboljše otroke doslej našel vendarle v mestu.

Prijatelj Pavel je dvignil pritožbo zoper žensko modo.

»Pa zakaj mesta ne zaplankate od vseh strani, da ne bi ta modna neokusnost prihajala tudi k nam v hribe. Poglej tam v dekliški gruči ono dekle.«

»Katero?«

»Ravnokar si popravlja lase.«

»Vidim.«

»Kakšno krilo! Ali je to za naša selska dekleta? Pa sicer dobro dekle. Nekaj dni je nosila črno ruto. Ženina so ji ubili v Galiciji. Pa je že menda nehala žalovati s črno ruto, pač zato, ker se njenemu obrazku bolj prilega bela ruta. Sicer pa, kakor sem rekel, dobro dekle.«

kler ne odrešimo svojih bratov, beneških Slovencev, iz laške sužnosti.

»Marija nam pomaga,
Avstrija da zmaga!«

Pismo iz Pulja.

Mornar c. in kr. vojne mornarice Lovrenc Fende, doma iz Brega, občina Predvor pri Kranju, je pisal svoji materi naslednje zanimivo pismo:

Pulj, 22. junija 1915.

Draga mati! Najprej Vas vse lepo pozdravim in želim, da bi Vas ta pozdrav našel zdrave in zadovoljne.

Mogoče ste mislili, ko nam je Italijan vojno napovedal, da nas bo takoj pohrustal kakor črešnje. Pa se jim nič kaj ne ljubi, da bi se nam pokazali, čeprav je naše brodovje na binkoštni ponedeljek zjutraj obstreljevalo celo italijansko obalo ob Adriji. Šele na zahtevo Angleške so obstreljevali nekaj svetilnikov v Dalmaciji. Anglija hodi torej sedaj s kleščami v žrjavico; saj so morali oboji — Angleži in Francozi — stisniti rep med noge in se skriti s svojimi dreadnoughti in naddreadnoughti v varna pristanišča, ako niso hoteli, da bi se ribe v njih naselile.

Kaj pa mi? Pri Vas se gotovo govori, da je že celi Pulj porušen. No, jaz Vam moram pisati, da še prav nič ne vemo, da je vojna. Edino, kar je bilo doslej, je bilo to, da je prvo in drugo nedeljo po Binkoštih letel čez Pulj italijanski zrakoplov. Ko je prvič prišel, sem bil ravno dobro zaspal. Krog pol enajstih zvečer me zbudi precej močna eksplozija. Zunaj je bilo oblačno, pa popolnoma mirno vreme. Moja soba v podstrešju. Hitro sem vstal in odprl okno. Takoj mi je bilo vse jasno; žarometi so razsvetljevali nebo in visoko v zraku sem slišal ropot motorja. Italijanski zrakoplov. Puške so ga precej na gosto obstreljevale, tupatam se je oglasila tudi strojna puška. Pa je bil previsoko. Potem so mu pa začeli pošiljati pozdrave iz dna svojih src — topovi. Prav zanimivo je bilo opazovati šrapnele, ki so italijanskim zrakoplovcem z zamolklim pokom voščili dober večer; a v njihovi družbi se Italijanom menda ni prav nič dopadlo, stisnili so rep med noge, bombe pa v malho in bežali kakor tisti vrag, ki ga je kovač iz Pasjegabrda spustil iz žaklja. Drugi dan sem šel gledat, kam je padla bomba, ker sem zagotovo mislil, da je bila samo ena. V resnici jih je pa padlo pet; ena se ni razpočila, dve sta padli skupaj in drugi dve blizu zraven, vse pa so padle v obliki trikota v razdalji kakih 80 m druga od druge. Najbrže so bile vržene vse naenkrat. Škode niso napravile skoraj nobene, ker so vse zgrešile svoj cilj.

Drugi pot sem bil pa še pokonci. Bilo je že krog 1. ure čez polnoč. Topot pa še nad mesto ni prišel, bombe je pa zmetal na polje. Takoj, ko sem zaslišal prvi pok, sem ugasnil luč in zlezel skozi strešno okno na vrh strehe, da bi bolje videl. Ko sem ga opazil (bil je razsvetljen z žarometi), je bil oddaljen od mene še skoraj 1 km; plaval je pa naravnost v smeri proti našemu poslopju. Že sem hotel iti po metlo, da bi bombe sproti s strehe pometal; no, pa ni bilo treba. Opazil sem namreč, kako se je blizo zrakoplova nekaj posvetilo, nato sem pa slišal zamolkel glas šrapnela; menda je prišel vprašat Italijane po legitimaciji. To pa Italijanom očividno ni bilo po volji, kajti takoj so se obrnili proti vzhodu in v velikanskem loku odpluli proti severozapadu. Prebivalci Pulja so pri prvem in drugem italijanskem zračnem obisku ostali mirni in brili norce. Škode ni bilo nobene. Kako se pa ljudi v Italiji vleče, se vidi iz tega, da tamkajšnji časopisi pišejo, da je v Pulju vse uničeno: Kolodvor razdrt, arzenal popolnoma uničen, plinarna in elektrarna sta zgoreli itd. Toda to vedo samo v Italiji, mi pa, ki smo tukaj, od vseh nesreč ničesar ne vidimo.

Koliko smo pa že mi napravili Italijanom škode na morju in v zraku in kako smo jim uničili njihov veliki zrakoplov, ko se je vračal z Reke, ste itak gotovo čitali v listih. Mislim, da ni več daleč čas, ko se obrne povodenj, pred katero sedaj beže Rusi, proti Franciji in Italiji in jo bo izdajalska Italija dobila po svojih tatinskih prstih. Veselje me prijema, da bi se prosil na italijansko mejo, toda zadržuje me prepričanje, da bomo tudi na morju z Italijani kmalu zaplesali polko, in sicer tako, da jih ne bodo nikdar več srbeli podplati po plesu na našem Jadranskem morju.

Slovenka izdala italijansko skrivališče.

Florijan Vrbnjak, doma iz župnije Žalec, ki služi sedaj pri gorskih topničarjih, piše dne 15. julija z italijanskega bojišča:

Po devetmesečnem bojevanju na severnem bojišču je bil moj oddelek pred štirimi tedni poslan na južno bojišče proti hinavskemu Lahu. Nastavljeni pa smo tu v severozahodnem delu goriške dežele blizu trdnjavice B... Kakor pri Gorici, tako tudi tukaj sovražnik ne more nikamor naprej, dasiravno porabi silno mnogo streliva.

Dne 13. julija (torek) okrog 9. ure predpoldne pride k nam brhko dekle in nas lepo slovensko pozdravi: »Dobro jutro, fantje!« Vprašala je po stotniku. »Samo s stotnikom hočem govoriti. Imam mu nekaj povedati.« Peljali smo jo k našemu poročniku, ki je rodom Hrvat in prav dobro razume slovenski. Dekle mu je povedalo, da je slučajno izsledilo pol ure odtod italijansko skrivališče v neki votlini. Poročnik je takoj odredil, da gre patrulja osem mož iskat dotično skrivališče. Mladenka nam je bila kažipot. Vodila nas je po stranskih potih in nas je nekako proti poldnevu privedla na skalo, pod katero je bilo domnevano skrivališče. Dekle nam je svetovalo, naj se razdelimo v dve gruči. Ena naj gre z leve, druga z desne strani nad Lahe, ki so po njenem mnenju gotovo v jami. Mladenka je šla z nami. Previdno se plazimo proti skrivališču. Naš trud ni bil zaman. Obe gruči sta hkratu prišli do jame in res tam našli 18 Italijanov, ki so udobno spali v skrivališču. Med njimi je bil tudi en častnik. Seveda smo jih prebudili in po svoje »pozdravili« ter jih končno razorožili. V jami so imeli telefon, vse polno zemljevidov in drugih važnih reči. To vam je bilo veselje, ko smo prignali ujete Italijane v naše taborišče!

Poročnik je vrlo slovensko dekle, ki je imelo glavno uslugo, da smo polentarje presenetili, z laskavimi besedami pred vsem moštvom pohvalil in jo tudi obdaril. Veselega obraza se je vrla planinska hči poslovila od nas. Dotično skrivališče se je nahajalo, kakor je naš poročnik izračunal, na važnem prostoru in celo blizu italijanskih postojank.

Včeraj je zadela italijanska granata mojega prijatelja Franca Jerebič iz Šmarja. Odtrgalo mu je glavo. Bil je vrl fant. Pokopali smo ga v neki gorski kotlini.

Naši fantje bi radi videli Lahe.

Alojz Tancar, ki je prideljen telefoničnemu oddelku, piše svojim znancem v Št. Vid: Ravnokar smo prestali dvanajstdnevno kanonado. Tega peklenskega ognja vam ne morem popisati! V ogenj smo prišli na praznik sv. Petra in Pavla. Lah se ni prav nič zmenil za praznik, ampak je prav ta dan in ob nedeljah napadal posebno srdito. Mislil sem si, da na sodnji dan ne bo strašneje. Zdelo se mi je, da bo vse drobno. Toda kljub temu smo imeli malo izgub. Naši fantje se obnašajo čudovito hrabro! Vsak ima le eno željo: Da bi prišli že enkrat Lahi blizu! Tudi jaz sem želel videti, kakšni so. In oni dan se mi je ponudila prilika. Trije Lahi so jo primahali čisto blizu naših zakopov. Stal sem pri aparatu in nestrpno čakal, kaj bo sedajle. Naši so bili skriti in tiho čakali, da so prišli oni trije blizu. Ko so prišli do naših žičnih ovir, položili so svoje puške k mlademu boru in pričeli striči našo žico. »Fant, sedajle se ti bo slabo godilo!« sem si mislil. Ali mislite, da smo sprožili salvo? Ne, je škoda smodnika! En praporščak je ustrelil trikrat in nobeden se ni več ganil. —

Danes zjutraj so nas poslali nazaj za fronto ter smo se nastanili v neki vasi, da se malo odpočijemo. Počitka smo bili v resnici že potrebni. A dolgo ne bomo počivali. Vsi bi radi še videli polentarje in jih tudi bomo. Če ne drugače, jih bomo pa poiskali v njihovih luknjah. Pošiljam vam v spomin drobec laške granate, katerih je povsod dosti. Mene še ni nobeden zadel. Samo en kamen mi je zadnjič priletel od strani na glavo, a je brez škode odletel od moje trde butice.

Vojni kurat med Dalmatinci.

»Reichspost« poroča z južnozapadnega bojišča:

Po bitki pri Plaveh, ki se bo nanjo naša armada vedno ozirala z opravičenim ponosom, je divizijski župnik Lovrić obiskal svoje vrle Dalmatince, ki so tudi v tej bitki izvršili prave čudeže junaštva.

Ko so vojaki zagledali svojega župnika, se jih je polastilo veliko veselje in nastala je med njim prava tekma, kdo bo javil njegov prihod majorju T. čegar junaški čini se bodo nekdaj še tudi prepevali ob spremljevanju gosli. Kakor otroci k očetu, če mu imajo kaj veselega sporočiti, tako so hiteli junaki k majorju, češ: »Prišel je! Prišel je!« Major je divizijskega župnika v pozdrav objel kakor brata.

Ko je bil župnik vrle čete po skupinah nagovoril, se je podal v preprosto častniško obednico.

Globoko ganjen se je tam dvignil junak z Drine in Soče major T . . . ter divizijskega župnika tako nagovoril: »Bitka ob Soči ostane med najlepšimi poglavji v zgodovini naše slavne armade. Ti, naš ljubi dušni pastir, si mnogo, da zelo mnogo pripomogel do te sijajne zmage, ki ji v zgodovini ni zgleda. Ne orožje, ne smrtonosne krogle so zmagale, ampak duh mojih vrlih vojakov je zmagal. Ta duh je Tvoje delo. Ti si navdal moje možake z junaškim pogumom. Ti si moje junake, predno so šli v strelske jarke, navdušil za cesarja, prestol in domovino. Ti si jih spremenil v leve. Po svojih nepozabnih nagovorih si sam prerokoval: Čudeže bodo delali! Veliko veselje napravijo obožavanemu monarhu! — Tvoje preroške besede so se izpolnile. Junaški čini mojih vrlih mož ob Soči naj so Ti najlepše plačilo. Zaslužil si si neminljivo hvaležnost našega z lovorjem ovenčanega polka, zlasti pa mojega bataljona!« . . . Besede, ki so v čast celokupni vojaški duhovščini.

Žito in mlevski izdelki za krmo.

Poljedelsko ministrstvo je 21. julija izdalo naredbo, ki je silne važnosti za naše kmetijstvo. Naredba nam prinaša obljubljeno ureditev letošnje krme, v kolikor jo dobivamo od žita in mlevskih izdelkov. Naredba nima nič določil o prometu s senom. Določeno je pa sledeče:

Kmetovalci in drugi živinorejci semjo zasežene zaloge (odpadki zadnjega žita), ovsa, koruze in ječmena rabiti za krmo in jih dati zmleti ali zdrobiti samo po naslednjih določilih:

Za odpadnine (zadnje žito) se sme pri mlatvi in čiščenju dobiti kvečjemu 5% omlaten žitne množine. Vse zadnje žito se sme pokrmiti neomejeno.

Tudi zanaprej je določen za enega konja 1 kg ovsa na dan.

Koruzo iz nove žetve se sme krmiti brez vsake omejitve.

Od lastnega pridelka ječmena smejo poljedelci svoji lastni živini pokrmiti največ eno četrtino one množine, ki ostane po oddelitvi semenskega ječmena.

V krajih, kjer da žetev samo neznatno letino in kjer ga producenti brezpogojno rabijo za krmo lastni živini, sme poljedelski minister na predlog deželne vlade dovoliti izjeme.

V kolikor kmetovalci zgoraj navedenih množin ne porabijo popolnoma, smejo preostale množine prodati samo s posredovanjem vojnožitnega prometnega zavoda.

Čez vso tako preostalo odpadnino (zadnje žito), koruzo, oves in ječmen razpolaga po zagotovitvi potreb vojne uprave in tozadevnih industrij vojnožitni prometni zavod.

Otrobi od žita, ki ga smejo poljedelci sami porabiti, ostanejo le tem za krmo. Od onega žita, ki ga dajo vojnožitnemu zavodu, jim gre polovica otrobov, ki odgovarja po mlevskih predpisih oddanemu žitu. Za kraje z majhno produkcijo žita poljedelski minister lahko zviša delež na otrobih od žita, izročenega zavodu. Vsak producent dobi pri oddaji žita zavodu dobavni list, na katerem je s številkami zapisati množino otrobov.

Z vsemi ostalimi otrobi razpolaga po navodilih poljedelskega ministra vojnožitni prometni zavod.

Pri tem ima veljati načelo, da se vsa zaloga razdeli po potrebi posameznih dežel in živinorejcev, kakor jo bodo določile glavne kmetijske in druge strokovne korporacije.

Otrobe zavod nakaže posameznim konsumentom ali naravnost pri kakem mlinu, ali potom občin ali na kak drug način. Živinorejci, ki zahtevanih otrobov ne pokrmijo v lastnem gospodarstvu, jih smejo prodati samo potom vojnožitno prometnega zavoda.

Otrobe smejo prodajati samo osebe, katere zato določi zavod.

Razun živinorejcev, tovarn za krmila, obratov, ki rabijo otrobe iz vojnožitnega prometnega zavoda ne sme nihče imeti otrobov v zalogi in vse neopravičeno hranjene zaloge zapadejo državi.

Cena za en meterski stot v naši državi pridelanih otrobov ne sme presegati 17 K. Ta cena se razume od nakladalne postaje mlina in so v nji že vračunani stroški prevoza do te postaje in nakladanja. Cena velja brez vreče proti gotovini.

Občine so dolžne sodelovati pri izvršitvi te naredbe.

Prestopke kaznuje okrajno glavarstvo z denarno kaznijo do 2000 K ali z zaporom do treh mesecev, pri obremenilnih okoliščinah pa do 5000 K ali do šest mesecev zapora.

Naredba stopi v veljavo z razglasitvijo, glede otrobov šele 15. avgusta.

»Gotovo ne taka,« sem opomnil prijatelju, »kakor nam je »Zvon« v letošnji majevi številki opel nevesto padlega junaka.«

»Še nisi pozabil?«

»Ne morem. Sodim, da ni veliko takih nevest. A če so, plašč čeznje, ne pa pesmi.«

»To še ni najhuje. Zdi se mi, da je izvestna naša slovenska literatura postala taka nesramna nevesta...«

»Pritrdim. Pred nekaj dnevi mi je pravil odličen slovenski profesor: Več let sem bil z večjim delom zaposlen in nisem bral naših leposlovnih listov zadnjih let. Sedaj jih prebiram .... Sram me je. Kaj vse se piše in čita. Ali čez to literaturo ne bo nobene vojske?«

Temne misli, ki so krhale zaupanje naši romarski molitvi.

Molili smo vendarle in veliko ljudstva je molilo z nami.

Molilci so polagoma drug za drugim zapustili cerkev.

Ostal sem sam v prednji klopi in mučila me je temna misel: »Pa če ni zaupanja . . .«

Nisem bil sam. Tam zadaj izza klopi je prihajala pred oltar Karmelske Device — pobožna žena.

Pokleknila je in obklečala nekaj trenutkov. Obraz je gledal na Marijo v oltarju, gledal je tako verno in nepremično kakor na sliki. Potem se je drsala po kolenih okrog oltarja. Tam na desni je v puščico vrgla dar — »uboge vdove«. In spet je klečala pred oltarjem. V očeh ji je gorela solza. Prašal sem se: Ali ni to zaupanje?

O žena, ko gledam tebe, se mi zdi, da vidim nio: »vdovo, tožno, zapuščeno in mater toliko sirot« — slovensko domovino, ki gre vsak dan na vojno božjo pot.

S takim zaupanjem moli v sedanjih bridkih dneh naša domovina.

Kdor moli tako, mora biti uslišan.

Žena je odšla iz cerkve.

Tihota in samota svetišča Karmelskega je prijetno segala v mojo dušo. Slišalo se je samo tiktakanje ure v zvoniku. Semtertam je priletela mimo oken nagla ptica, s krili je skoraj zadela v steklo in odhitela naprej, kakor duša, ki se je ravnokar preselila iz sveta in se je še za trenotek priporočila Karmelski Devici za milostno sodbo božjo.

Z oltarja je gledala Karmelska Mati. Žarko solnce je skoz okno v apsidi zlatilo njen tron. Ob tronu so stražili: Sv. Peter in sv. Pavel, sv. Ludovik in sv. Barbara. Tihi pogledi vseh štirih so se kakor nemi pogovori obračali proti Mariji. Nemi kipi so oživeli pred mojo dušo. Sv. Barbara je prosila za srečno zadnjo uro vsem našim umirajočim vojakom. Sv. Peter je že dvignil ključe . . . Sv. Pavel se je naslonil na svoj meč: »Bonum certamen certavi: Dober boj sem bojeval.« Sv. kralj Ludovik je klonil meč proti tlom in zmagoslavno pogledal proti Devici: »V tebe sem zaupal, Gospa — in nisem bil osramočen. Viribus unitis — victoria — — —« Dan miru in zmage je svetil skozi okna.

Ali so bile to samo sanje? Želje so bile. Ali bodo te želje v bližnji prihodnjosti postale resnica?

Karmelska Devica, usliši nas!

Vesel sem stopil iz cerkve. Pa kaj vidim in slišim in udihavam vase? Vi solnčni griči in ve tihe grape: ali je res že mir?

Vem! Pri vas je vedno mir. Le včasih se izgubi semkaj pritajeno gromenje z juga, pa takoj utone v morju vašega miru. Pri vas ni boja. Le včasih se stepo fantje, pa še takrat, pravijo, samo s klobuki.

Skoz gosto grmovje sem zaslišal fantovsko pesem:

Fantje se zbirajo
s Kranjske dežele,
daleč marširajo,
tak je povelje.

Kam so šli? Tja doli k Osredkarju, ki je ta dan točil vino, pa da bi ravno na vojsko ne pozabili, jim je vsak liter sproti dražje zaračunal.

Iz hiše, ki je stala pod cerkvijo so mi zazveneli na uho prijetni glasovi:

»Izidor ovčice pasel
lepo žvižgal, lepo pel.«

V oknu med rožmarinom sem zagledal dvoje dekliških obrazov. Utihnili sta.

»Le naprej o Izidorju.«

Pa glejte, tak Izidor je stal ne daleč proč, na polju. Ko me je zagledal, me je zelo originalno pozdravil. Oprijel se je za glavo:

»Gospod! Saj bi se vam rad odkril, pa imam klobuk tam v grmovju.«

Tudi se mi je ponosno predstavil, kot »gospodarja tega sveta«, na katerem sem ravno stal.

Moja pot je šla proti domu. Romar Franjo je odromal že pred menoj, ker se mu je mudilo drugam. Prijatelj Pavel pa je ostal na Karmelski gori.

Zavidam ga.

Sedmi dan silovite bitke na Goriškem. — Mogočen topovski ogenj proti goriškemu mostišču. — Vsi laški napori zaman. — Junaštvo dalmatinskih domobrancev.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 32. julija. Uradno se razglaša.

Bitka na Goriškem še vedno ni zaključena. Proti goriškemu mostišču so namerili včeraj Italijani mogočen artiljerijski ogenj. Napad na goro Sabotin je bil odbit. Na bojišču pred Podgoro leži na stotine mrtvih sovražnikov. Naše čete imajo prvotne postojanke mostišča brez izjeme v rokah. Pri zavrnitvi številnih sovražnih naskokov se je dalmatinsko domobranstvo posebno iznova izkazalo. Na robu Doberdobske planote se bojujejo naprej. Proti odseku Peteano—Zdravščina so Italijani zadnjo noč trikrat napadli, pa so bili odbiti. Ravnotako se je ponesrečil sovražnikov poizkus, približati se našim jarkom med Zdravščino in Peteanom. Tudi sunki sovražnika pri Selcih, Vermiljanu in proti griču Kosič so bili zaman.

Ob srednji Soči so se vršili samo artiljerijski boji. V ozemlju Krna so naše čete včeraj, ponoči in danes zjutraj odbile napade.

Na koroškem in tirolskem obmejnem ozemlju se ni dogodilo nič bistvenega. Ponočni napad Italijanov na Monte Piano se je izjalovil. Artiljerijski ogenj traja na več mestih.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

× × ×

Dva meseca že traja vojska z Italijo, pa so Lahi še vedno tam, kjer so bili ob začetku vojske. Kljub velikanski premoči, kljub silovitim obsežnim in neprestanim napadom in kljub strašnim žrtvam, za katere v zgodovini ni primere, ne morejo nikamor naprej. Od dne do dne morajo Italijani jasnejše spoznavati, da se avstrijska obrambna črta, katero so — kakor Angleži Dardanele — hoteli v obliki »sprehoda« spraviti pod svojo oblast, izkazuje tudi nasproti najljutejšim navalom kot železna in neomajljiva. Sedaj izraža italijanski polkovnik Enriko Barone v listu »Temps« svoje mnenje o avstrijsko-italijanski fronti in ta sodba Italijana jasno kaže, da je moč avstrijskih postojank pričakovanja sovražnika že zelo znižala.

Barone piše: »Na Tridentinskem in na vrhovih Cadore se dozdaj Avstrijci le branijo. Tudi mi v tem ozemlju še nismo pričeli prave ofenzive. Zadovoljiti se moramo zdaj — kar tudi popolnoma zadošča (!) — da zabranimo vsak vlom sovražnika, ki bi lahko poizkusil, da nas z obsežnimi pomikanji napade za hrbtom v Lombardiji in na beneških ravninah.

V Karnijskih planinah se opaža živahno veselje Avstrijcev do napadov. Avstrijski načrt je potemtakem morebiti, da se v mogočnih postojankah ob Soči omeje na obrambo in da medtem prodro iz karniških gora za našo bojno črto. Vsekakor se pa nahaja glavno bojišče ob Soči od Kobarida do morja. Ta boj pa znači kot boj za postojanke. Nobene prilike ni za presenečenja, ker se povsod nahajajo težke zapreke in se nastopi s silovitim odporom. Manever v klasičnem smislu se mora zato nadomestiti z delnimi napadi po načrtu, ki odstrani vsako posamezno zapreko. Od Kobarida do morja tvori vzhodni breg Soče silovit trdnjavski zid. V Gorici in v okolici so utrdbe na gričih nad mestom posebno mogočne, tu so tudi razvrščeni topovi najtežjega kalibra. Nemogoče je priti v mesto, dokler se ne vzamejo te utrdbe, ki je obdajajo. Ker se nahajajo utrdbe visoko, je izključena priprava z artiljerijo, vsled česar stanejo ti napadi veliko krvi. Pribiti se tudi mora, da so bili Avstrijci ojačeni in da bodo še vedno bolj ojačeni . . .«

Italijansko vojno poročilo.

21. julija ob 6. uri popoldne je izšlo naslednje poročilo italijanskega generalnega štaba:

Dočim se v Cadore neprestano energično razvija ofenziva, ki smo jo započeli v glavnih dolinah Cordelove, Botte in Ansiei, in dočim v Karniji naša artiljrija srednjega in težkega kalibra uspešno nadaljuje ogenj, da omaje odporno silo sovražnih utrdb v soškem pasu, postaja boj vedno hujši. Pri Plaveh smo s težkim trudom nekoliko napredovali. Proti Gorici smo osvojili del višin, ki so na desnem bregu krile mesto in mostove čez Sočo. Na kraški planoti smo vrgli sovražnika iz nekaterih strelskih jarkov. Akcija se je ogorčeno in trdovratno nadaljevala tudi ponoči. Razen strojnih pušk, pušk in municije v doslej še ne dognani množini je padlo v naše roke tudi mnogo ujetnikov. Skupno število v zadnjih treh dneh ujetih sovražnikov znaša 3478, med njimi 76 častnikov in častniških aspirantov. Vse izpovedbe soglašajo v tem, da je sovražnik utrpel zelo težke izgube; to izhaja tudi iz velikega števila mrtvih, ki smo jih našli v strelskih jarkih. Naše čete neumorno vstrajajo v boju.

Podp. general Cadorna.

Cadornova resnicoljubnost.

Dunaj, 23. julija. (Kor. urad.) V oficijelnem komunikeju »Agencije Stefani« trdi načelnik italijanskega generalnega štaba, da ni izrazil, kar navaja avstrijska rdeča knjiga z ozirom na neko brzojavko grofa Berchtolda avstrijskemu poslaniku 4. avgusta 1914, da namreč Italija ne bo nikdar nastopila proti Avstriji, če ta ne zasede Lovčena in če ne bo motila ravnotežja na Jadranskem morju. Nasproti tej izjavi se mora pribiti, da je načelnik generalnega štaba conte Cadorna to izjavil 3. avgusta 1914 avstrijskemu vojnemu atašeju v Rimu dobesedno, ko mu je le-ta izročil vprašanje cesarskega načelnika generalnega štaba barona Conrada pl. Hötzendorfa glede na izpeljavo v slučaju vojske sklenjenih dogovorov. Generalni poročnik conte Cadorna je celo ob tej priliki polkovniku grofu Szeptickemu na njegovo vprašanje, če je morebiti oborožena nevtralnost Italije naperjena proti Avstriji, odgovoril, da brezpogojno ni da ne bo Italija nikdar izrabila prilike, ko je Avstrija zaposlena drugod, da bi ji iztrgala dežele. Na Tirolskem čisto lahko odpokličejo čete in naj se na lojalnosti Italije ne dvomi. »Agencija Stefani« poizkuša nadalje v avstrijski rdeči knjigi objavljene informacije avstrijskega poslanika v Rimu, da je italijanski dunajski vojaški ataše opisal položaj tako, kakor da bo vojska proti monarhiji le vojaški sprehod, dementirati, češ, da so bila atašejeva poročila tajna. Komunike pa prezira dejstvo, da so to atašejevo poročilo na vojsko hujskajoči činitelji italijanske vlade več tednov izrabljali v Rimu za to, da so pridobivali omahljivce za vojsko. Teh poročil avstrijsko poslaništvo torej ni dobilo po nedovoljeni poti, marveč so jih širili tisti činitelji, ki so povzročili danes dementi.

Laški kralj v Brdih.

O tem se nam še poroča iz Gorice 22. julija. Ko je začetkom julija sklenil Cadorna napad na celo soško fronto, je prišel v naša Brda laški kralj, da bi prisostvoval bojem. Nastanil se je na Dobrovem v gradu španskega grofa Bagnerja. Dne 5. in 6. julija je prišel v Števerjan, odkoder je gledal na Gorico in odkoder je videl tudi strašni poraz lastnih čet ob železnem odporu naše armade. Ne daleč od njega se je razpočila naša granata, ki ga pa ni ranila.

Italijanski »uspehi«.

Pred nekoliko dnevi je po vsem časopisju krožila iz Bazla datirana vest, da »Idea Nazionale« poroča o nekem napadu na vojaški vlak pri »Villaco«. Novico smo objavili tudi mi. Reklo se je takrat, da je bil na progi Villaco pognan z dinamitom v zrak vojaški vlak, pri čemer so bile razdejane tračnice in razbito par vozov. Med žrtvami so baje tudi oficirji. Sploh pa je to že drugi napad na vojaški vlak v kratkem času, je trdila »Idea Nazionale«. — Ker je jasno, da »Idea Nazionale« ne bi poročala o napadih na italijanske vlake in ker »Villaco« na italijanski strani meje ni znan, gre tu le za avstrijski vlak, ki ga je spustila v zrak »Idea Nazionale« pri — Beljaku. Koroški Beljak Italijani radi imenujejo — »Villaco«. No, pa o kaki nezgodi prav ničesar ne vemo.

Italijani izpremene svoj vojni načrt.

Rotterdam. Glede na skrivnostna namigavanja sporazumovega časopisja o izpremembi italijanskega bojnega načrta izjavlja »Temps«, da se po verojetnih poročilih 25 milj dolga bojna črta med Avstrijo in Italijo v kratkem podaljša. Nekaj dni zbirajo Italijani velike sile.

Junak — Dalmatinec.

Iz Nina poročajo: Dalmatinec, o katerem je pisal »Slovenec«, da je sam napadel 11 Lahov, je Glavan Tomaž iz Privlake pri Ninu. Svojcem je pisal domov o tem junaštvu in verjetno je, da ni vedel za članek o junaškem Dalmatincu v »Slovencu«.

Lahi usmrtili nekega duhovnika tržiške župnije.

Rim, 23. julija. (Kor. urad.) »Giornale d'Italia« poroča, da so Italijani usmrtili tudi nekega duhovnika župnije v Tržiču, češ da je vohunil.

Zadrski okrajni glavar v Neaplju obsojen.

Lugano. Neapeljsko sodišče je obsodilo okrajnega glavarja v Zadru Neumeyerja radi vohunstva v štiriletno ječo.

Izkoriščanje laških vojakov.

Lugano, 21. (»Berl. Tagebl.«) »Avanti« piše: Lasje se ježijo človeku, kako se izkorišča vojake, ki vendar žrtvujejo kri za svojo domovino. Naj vojak kupi živil ali papir, naj vstopi v gostilno ali prodajalno železa, zmiraj mora plačati trikratno ceno. Častnikom in podčastnikom, ki odhajajo na fronto, zaračunavajo po hotelih kakor bi bili angleški lordi. Boljše bi bilo, da bi časopisje bičalo te nesramnosti, kakor pa da polni svoje predale z dogodbicami o Garibaldiju, Marconiju in d'Annunziu. »Avanti« pove tudi, da so zgornjeitalska mesta, zlasti Benetke, postala zelo resna in ne poznajo več bučnih demonstracij in neumnosti. Tragična vizija vpliva na ljudstvo, katero zre z zaničevanjem na nacionalistične kričače, zastrupljevalce in advokate, ki so ščuvali na vojno, dokler ta res ni prišla in sedaj pustijo druge v boj, sami pa lepo doma sedijo.

Kako gospodujejo in gospodarijo »osvoboditelji«.

Iz Inomosta se poroča: Sedaj so Italijani na jugu naše dežele še od druge strani spoznali svoje sonarodnjake izza meje. Pred nekaj dnevi je prišel oddelek italijanskih čet, ki imajo zasedeno baldsko ozemlje, dol v Brentonico, da rekvirira živino. Vojaki so odpeljali 50 glav, ne da bi kaj plačali, le perutnino so plačevali po — 50 vinarjev komad. Pravi rop. Dve ženski, soprogi finančnih stražnikov, in sicer Ado Tomaselli in Marijo Port, so posili odpeljali iz Brentonica. Taki so ti »osvobojevalci«.

Tujski promet na Tirolskem.

Iz Inomosta se poroča: Severno od Brennerja, ki spada v prepovedano ozemlje, se je letos kljub vsem neugodnim okoliščinam zbrala precejšnja družina starih privržencev tirolske dežele, ki se tu tudi prav dobro počutijo. Tudi na severnem Tirolskem je najti krasnih prostorčkov za okrepitev in razvedrilo. Število gostov iz Nemčije je topot nekoliko omejeno, a prišli so vendar iz severne in južne Nemčije. Avstrijci so seveda v večini.

»Giuseppe Garibaldi« — admiralska ladja.

Iz vojnega poročevalskega stana poročajo: Od dobro poučene strani se izve, da so potapljači, ki so preiskali mesto, kjer se je potopila križarka »Giuseppe Garibaldi«, prinesli na dan italijansko admiralsko zastavo. Iz tega se lahko sklepa, da je bila potopljena križarka admiralska ladja brodovja, ki je operiralo pred Dubrovnikom in Gružom.

Poslanec Bissolatti ranjen pri Podgori.

»Zeit» poroča iz Lugana, da je bil pri Podgori ranjen laški poslanec reformsocialist Bisolatti.

Italija nasproti Nemčiji in Turčiji.

Rotterdam. »Daily Telegraph« poroča, da se razmere Italije z Nemčijo in s Turčijo kmalu pojasne. Sodelovanje Italije s sporazumom je vojaško in politično določeno in ni nikakih izjem. To je tudi edina pot, da se reši vojska proti skupnemu sovražniku.

Lugano. »Messaggero« izjavlja: Skupno delo nemških in avstrijskih čet na severu omogočuje, da kupičijo avstrijske čete ob Soči; vsled česar obstaja z Nemčijo vojno stanje.

Rotterdam. Iz Pariza se poroča: Delcasséjeva ožja okolica čzagotavlja, da bo Italija v osmih dneh v vojnem stanju s Turčijo.

Curih, 23. julija. (Kor. urad.) Italijanski listi zbirajo naprej gradivo, da bi utemeljili spor s Turčijo in tako spoznali javnost z razširjenjem italijanskih vojnih obveznosti. Samo »Avanti« piše proti italijanski vojski na Dardanelah in svetuje italijanski vladi, naj vpraša prej vsaj parlament.

× × ×

Času primerna iznajdba za italijanske vojake.

Ob začetku vojske so italijanske vojake tolažili, da bodo nove iznajdbe Marconija posebno varovale proti kroglam. V ilustrirani prilogi »Domenica del Corriere« lista »Corriere della Sera«je inserat, s katerim nek milanski inženir italijanskim vojakom in staršem priporoča trebušni oklep »Corsi«, ki ima magično lastnost, da ne le zadrži sovražne krogle, marveč jih celo vrže nazaj proti sovražniku. Oklep tehta 3.8 kilograma in stane 90 lir.

Vedno bližje Varšavi. — Nadaljnje prodiranje avstrijskih čet med Vislo in Bugom. — Težke, krvave izgube Rusov. — Zopet nad 7000 ujetnikov.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 23. julija. Uradno se poroča:

Boji na južnem Poljskem, v Volhiniji in ob zgornjem Bugu se nadaljujejo. Proti črti ob Bugu Kamionka Strumilova—Kristinopol—Sokal, kjer smo si priredili na vzhodnem bregu nekaj obmostnih postojank, je odposlal sovražnik zelo močne sile v boj. Na posameznih točkah se je približal do 300 korakov našim strelskim jarkom; nekje drugod je došlo do ročnega boja. Povsod so bili Rusi z velikimi izgubami vrženi nazaj.

Jugovzhodno od Sokala je pri drznem napadu na krilo lovski bataljon Kopal št. 10 ujel tri ruske častnike in 342 mož. Severozahodno od Grabjeszowa so pridobile nemške sile precej na prostoru.

Med Bistrico in Visla so vrgle čete nadvojvode Jožefa Ferdinanda sovražnika čez Belsyce in čez Wrano nazaj.

Zahodno od Visle navzgor od tam, kjer se izliva Bistrica, so prodrli zavezniki do reke in do utrdbenega pasu Ivangoroda. Pri Kocienicih se naše čete še bojujejo s sovražnimi zadnjimi četami. Na ostalih delih bojne črte je položaj splošno neizpremenjen.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 23. julija. Veliki glavni stan:

Vzhodno bojišče.

Na Kurskem sledimo Rusom, ki se umikajo proti vzhodu, med neprestanimi boji, med katerimi smo ujeli včeraj 6550 Rusov in zaplenili 3 topove, veliko municijskih voz in vojnih kuhinj.

Proti Narevi in mostišču pri Varšavi so se naše armade bolj približale. Pred Rozanom je bila vas Miluny in utrdba Szygi vzeta z bajonetnim naskokom; ujeli smo 290 Rusov. Ponočni izpadi iz Novega Georgiewska so se izjalovili.

Jugovzhodno bojišče.

Zahodni breg Visle od Janowieca (vzhodno od Kazimirza) do Granice je izčiščen sovražnika. V gozdovju jugozahodno od Kozinieca se bore še z ruskimi zadnjimi stražami. Med Visla in Bugom se je zveznim četam posrečilo, da so zlomile na več mestih sovražni vztrajni odpor in da so ga prisilile tam k umikanju. Krvave izgube Rusov so izredno velike.

Najvišje vojno vodstvo.

× × ×

Operacije na ruskem bojišču potekajo ugodno.

Pod poveljstvom Hindenburga stoječe armade so prišle do Bobra in Nareva in do varšavskega trdnjavskega ozemlja. Odporna sila mostišča Rožan ob Narevu se je vsled osvojitve dveh utrdb glavne postojanke znatno zmanjšala. Rusi bodo morali napeti skrajne sile, če bodo hoteli obdržati to važno točko. Od Rožana vodi cesta čez Ostrow na zahodni breg Buga tja, kjer se križata dve železniški progi, katerih neoviran promet je neobhodno potreben predpogoj za napadalno sposobnost ruske armade: Železnica Bjelostok — Varšava in Sjedlec — Brest — Litovsk, oziroma Ivangorod — Lublin. Nemški pritisk na Rožan bo rusko vojno vodstvo najbrže prisilil, da pošlje na ogroženo ozemlje na obeh straneh Rožana močna ojačenja. Nemški napad na ostala mostišča ob Narevu je že v teku.

Dovoz težke artiljerije, ki je nad vse hitremu pomikanju čet pač komaj sledila, pojasnjuje mal umeten odmor v dogodkih pri Lomži, Ostrolenki in Pultusku. Desno krilo Hindenburgove armade stoji neposredno pred Novogeorgijevskom in Varšavo. Pokazalo se bo kmalu, če nameravajo Nemci ti veliki, s številnimi utrdbami zavarovani trdnjavi že sedaj vzeti.

Pod višjim poveljstvom našega vojnega vodstva stoječe avstrijsko-nemške armade med Pilico in Bugom uspešno dalje napadajo. Avstrijska skupina zahodno od Visle in armada generala Woyrscha nadaljujeta cerniranje Ivangoroda in sta včeraj pomaknili svoje čete še bližje zunanjim utrdbam te trdnjave. Nimamo opraviti samo s trdnjavo samo, marveč tudi s celo vrsto mostišč ob Visli od Ivangoroda navzgor in navzdol, tako na primer pri Kazimiercu, Novi Aleksandriji in severovzhodno od Kocienic.

4. in 11. armada, ki sta podrejeni v svrho enotnega postopanja generala Mackensena, sta tudi včeraj v bitki, ki se je razvila južno od železnice Lublin—Holm, izvojevali lepe uspehe.

Armada generala Böhm-Ermollija železno drži svoje postojanke ob Bugu proti silnim ruskim napadom.

RUSKO URADNO POROČILO.

Vojnodopisni urad poroča:

20. julija. V okolici Riga—Szawle je sovražnik 19. julija imel nove uspehe proti jarkom Grünhof v skupini Šagory. Onstran Njemena se je izvršil delni napad proti nekemu našemu polku severovzhodno od Suwalki pri vasi Glouboki Rov, za katerega se bijejo že od 14. julija. Sovražniku, katerega je podpirala številna artiljerija, se je v noči 19. julija posrečilo vzeti jarke nekaterih oddelkov, katere smo si šele včeraj zopet priborili. 19. julija boji predstraž. 18. julija je trdnjavska artiljerija iz trdnjave Nowogeorgiewsk uspešno obstreljevala sovražne kolone.

Med Vislo in Bugom se je sovražnik previdno bližal naši novi fronti. Ob Bugu nadaljuje sovražnik z napadi v odseku Krylow—Sokal. V okolici Sokala se je sovražnik nekoliko razširil na desnem bregu.

Ob Dnjestru smo v ljutem boju 19. julija ujeli 500 mož in 5 strojnih pušk.

RUSIJA KLIČE NA POMOČ.

Kodanj, 23. julija. Uradni ruski vojaški list »Ruski Invalid« zelo resno opisuje vojaški položaj Rusije in odločno kliče zaveznike na pomoč, ker, tako pravi list, »sedanja glavna bitka na ruski fronti bo tudi odločilna bitka za vso svetovno vojsko.« Nemška strategija je jasno spoznala, da je Rusija najbolj resen sovražnik, katerega je treba pred vsem uničiti. Operacije na drugih frontah se bodo potem sameobsebi končale.

OFENZIVA, KAKRŠNE SVET ŠE NI VIDEL.

Bukarešt. Prejšnji srbski minister Stojanović, ki je došel iz Petrograda, je izjavil nekemu uglednemu srbskemu častniku, da pripravlja Rusija, ki še nikakor ni popolnoma poražena, veliko ofenzivo, kakršne svet še ni videl. Rusija je postavila novo armado 6 milijonov vojakov, ki naj bi prepodila sovražnika iz Bukovine in iz Galicije. Streliva ima dovolj. V Petrogradu in v Moskvi so napravili šest novih tvornic za izdelovanje streliva, ki delajo ponoči in podnevi.

UMIKANJE RUSOV.

Dunaj, 23. julija. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovnega stana se poroča: Po izpovedbah ujetnikov načrtoma Rusi plenijo in požigajo med svojim umikanjem posamezne kraje. Dva dni prej, predno se Rusi umaknejo, morajo zapustiti tudi kmetje vasi, ki jih potem kozaki oplenijo in požgo.

IVANGOROD.

Armada generalnega polkovnika pl. Woyrscha je po uradnih poročilih zasedla mostišče pred Ivangorodom, ki bo zdaj oblegan. Trdnjavo Ivangorod tvori dvoje mostišč čez Vislo in Wieprž. V trdnjavskem ozemlju se stekajo železnice iz Varšave, Lublina in Lukova. Oblegovalne čete bodo morale premagati velike ovire. Tla so peščena, vsled česar je težko voziti s topovi in se težko kopljejo utrdbe. Glavno oviro pa tvori 500 do 1000 metrov široka, dva do 5 metrov globoka reka Visla. Ker so bregovi izpodjedeni, se mostovi težko grade. Umetne povodnji so mogoče in se jih bodo Rusi gotovo posluževali. Utrjen je Ivangorod skrbno. Na levem bregu je 5, na desnem tri moderne utrdbe. Lani še se je poročalo, da brani trdnjavo 870 topov, med njimi jih je 400 sposobnih za boje v daljavi. Trdnjavski pas je dolg 20 km, največji premer znaša 7 km.

Ivangorod je zato važen, ker zapira železnice, ceste in reke. Do Varšave je od Ivangoroda 100 km. Dvakrat je ušel Ivangorod obleganju; prvič, ko je stala Danklova armada pri Lublinu in se je približevalo veliko prodiranje zaveznikov pod Hindenburgom Visli. V obeh slučajih so preprečile obleganje močne ruske rezerve. Mogoče se bo še tudi zdaj pred Lublinom bila velika odločilna bitka za Ivangorod.

SPLOŠEN BEG IZ VARŠAVE.

Kodanj, 23. julija. Beg iz Varšave je postal splošen. Vlada panika, ker so železniške zveze z notranjo Rusijo ogrožene in železnice več ne jamčijo za pošiljatve.

OKRAJ VILNA IZPRAZNJEN.

Kodanj, 23. julija. »Telegraaf« poroča iz Petrograda: Tudi iz okraja Vilne so odstranili civilno prebivalstvo. Dosedaj so odpeljali tretjino civilnega prebivalstva.

14 RUSKIH GENERALOV ODSTAVLJENIH.

Kodanj, 23. julija. V petrograjskih poročilih je vsled galiških porazov odstavljenih 14 ruskih generalov in štabnih častnikov. Postavili jih bodo pred višje vojno sodišče v Petrogradu.

KOZAŠKA PEHOTA Z BODALCI.

Črnovice, 23. julija. Ob bukovinsko-besarabski meji vlada razmeroma mir. Ob Dnjestru se vrše neprestano mali topovski boji. Po ujetnikih so dognali pri Rusih kozaško pehoto, ki je oborožena z bodalci. Porabljajo jo za naskoke. To je nova formacija, katere moštvo ni skoro nič vojaško izvežbano in katere edino povelje se glasi: »Na sovražnika!«

VELIKANSK NERED V RIGI.

Berlin, 23. julija. (Kor. urad.) »Lokalanzeiger« poroča iz Rige, da so zopet odpravili 14 posebnih vlakov v Petrograd, najbrže zato, ker primanjkuje železniških voz. Mesto je zato prenapolnjeno. Begunci čakajo prilike, da bi se mogli odpeljati iz mesta. Leti, Rusi in Balti so silno razburjeni. Inozemce in veliko Baltov so zaprli. V deških gimnazijah so nabili letake ravnateljstva, na ukaz višjega poveljnika, ki svetujejo staršem, naj vpišejo otroke v šole notranjih gubernij, ker ni upati, da se v šolskem letu 1915. zopet prične s poukom.

DOZDAJ 15.000 RUSKIH STROJNIH PUŠK ZAPLENJENIH ALI UNIČENIH.

Krakov. »Birževje Vedomosti« poročajo, da so Avstrijci in Nemci zaplenili ali pa uničili 15.000 ruskih strojnih pušk.

IZ RUSKEGA UJETNIŠTVA SE JE REŠILO 12.000 AVSTRIJCEV.

Lvov, 22. julija. Iz ruskega ujetništva se je rešilo 12.000 mož, ki so se javili za vojaško službo.

FRANCOZI PSUJEJO RUSE.

Berlin. Danes tu sem došli pariški »Matin« napada v ostrem članku Rusijo, češ, da je Rusija z vojaškega stališča že dogospodarila in da je svoje zaveznike s svojim katastrofalnim porazom naravnost ogoljufala. Značilno je, ker članka francoski cenzor ni pobelil.

NOVI GALIŠKI NAMESTNIK V LVOVU.

Dunaj. Novoimenovani gališki namestnik general pehote baron pl. Colard je odpotoval v Lvov. Uradniki okrajnega finančnega ravnateljstva v Lvovu so pozvani, naj se takoj vrnejo v Lvov, da prično uradovati.

POLJAKI ZA PRIDRUŽITEV RUSKO-POLJSKE GALICIJI.

V listu »Polen« zagovarja Straszewski z največjim prepričanjem možnost, da se Rusko-Poljsko združi z Galicijo v eno državno telo v okviru avstrijske monarhije. Velik del poljskega naroda je zadovoljen in srečen pod habsburškim žezlom; če bi se pa še vse Rusko-Poljsko združilo v Galicijo, potem bi bila v narodnem oziru dosežena samostojnost. Avstrija bi s pridružitvijo Poljske postala dokaj močnejša, vojaška moč bi se povečala, a severna meja bi se znatno boljše zavarovala. Rusija bi tako postala nevaren sosed. Tudi za Nemčijo bi bila ta rešitev najboljša. Po vojski se bo monarhija brez dvoma še bolj zvezala z Nemčijo, a ta zveza bi obsegala ves poljski življ — 20 milijonov ljudi. — Svobodna in zadovoljna Poljska bi bila tudi Nemčiji najboljša bramba proti vzhodu. V taki Poljski ne bi bilo nobenega prostora intrigam in ruski agitaciji, ker bi se znali Poljaki upirati vsaki skušnjavi in uporabiti vso moč, da obvarujejo sebe, a s tem tudi Nemce, kateri bi mogli za njihovim hrbtom mirno živeti in delati. Odnošaj Poljakov, kateri bi ostali pod nemško oblastjo, si misli Straszewski podobnim, kakor se je razvil med avstrijskimi Nemci in nemškim cesarstvom. Meja ne ovira kulturnih stikov. Torej, ponavlja pisatelj, ako Nemčija in Avstrija želita, da si popolnoma zavarujeta severovzhodno mejo, tedaj treba pridružiti Rusko-Poljsko Galiciji.

OČIVIDEC O MOSKOVSKIH POGROMIH.

Dunajski tiskovni urad vrhovnega poljskega narodnega odbora poroča 22. julija: Odličen Poljak, ki je po velikih ovirah dospel iz Moskve semkaj, nam je podal naslednje informacije: Cel moskovski pogrom sem videl na lastne oči. Pogrom se je začel 9. junija in je trajal tri dni brez prestanka. Višek je doseglo divjanje 10. julija, ko se je pogroma udeleževalo na stotisoče ljudi. V Moskvi je že dalj časa vrelo. Od ust do ust se je pripovedovalo, da se je vlada prodala Nemcem, da stoje na čelu vladnih poslov sami veleizdajalci. To sem slišal celo iz ust policijskih organov. Policija je tudi bila, ki je natihoma pripravila pogrom proti Nemcem. Kolovodje so sklenili s policijskimi organi takorekoč pakt in dobili zagotovilo za dobo treh dni, da policija ne bo rabila orožja proti plenilcem. Policija pa pakta ni mogla držati ter je morala na višji ukaz dati streljati na množico. Dejstvo pa je, da je vojaštvo streljalo preko glav množice in ni skoraj nikogar ranilo. Pogrom je bil topot izrazito političnega značaja, klici množice so bili v prvi vrsti naperjeni proti carici in veliki knegnji Elizabeti, vdovi umorjenega velikega kneza Sergija.

Pogrom je zrastel oblastem čez glavo; generalni guverner knez Jusupov in mestni poveljnik Andrejev sta se v svojem strahu odločila za korak, ki nasprotuje vsem tradicijam ruskih satrapov: obrnila sta se za pomoč na predsednika mestne dume in ga pregovorila, da skliče dumo, ki naj sklene oklic na prebivalstvo. V resnici se je zahvaliti edinole sodelovanju dume, da se je končno posrečilo množico pomiriti. V prvih plenečih tropih je bilo videti skoraj izključno poulično sodrgo, toda že naslednji dan je prišlo zraven na tisoče tovarniških delavcev, da celo vojaki v uniformah. Oplenjenih je bilo 113 trgovin, katerih lastniki so bili nemški državljani, 98 ruskih in 413 takih, ki so bile deloma last podanikov nevtralnih držav, deloma pa Francozov in Angležev. 25 nemških podanikov je našlo ob pogromu smrt. 300 plenilcev se je podalo v klet neke nemške tovarne za špirit; medtem ko so se zalivali s pijačo, je špirit eksplodiral in vseh 300 plenilcev je postalo žrtev eksplozije. Ob pogromu provzročena škoda se ceni n a300 milijonov.

Boji na zahodu.

Nemško uradno poročilo.

Berlin, 28. julija. Wolffov urad poroča iz velikega glavnega stana:

Ponočni napadi sovražnika z ročnimi granatami severno in jugozahodno od Soucheza so bili odbiti. V Champagni smo podvzeli v pokrajini pri Perthesu obširne razstrelbe in smo zasedli robove razstreljenih globin. V gozdu Prêtre se je izjalovil ponoči sovražni sunek. V Vogezih se nadaljujejo boji. Sovražni napad na črto Lingekopf—Barremkopf (severno od Münstra) je bil po pobližnjih bojih, ki so bili zelo ljuti, pred in v postojankah Bavarcev in meklenburških lovcev odbit, 2 častnika in 64 planinskih lovcev je bilo tu ujetih. Tudi na Reichsackerkopfu so Francozi brezuspešno napadali. Pri Mezeralu smo jih vrgli iz neke naprej potisnjene postojanke, ki smo jo, da se izognemo izgub, po načrtu zopet izpraznili.

Kot odgovor na večkratno obstreljevanje Thiaucourta in krajev med rekama Maas in Mosel je namerila naša artiljerija včeraj svoj ogenj na Pont a Mousson. Naši letalci so napadli železniški trikot pri St. Hilaire v Champagni in so prisilili sovražne letalce, da so se morali umakniti. Tudi na vojašnice v Gerardmeru so metali bombe. Pri zračnem napadu nad Conflansom je bilo uničeno sovražno bojno letalo.

Najvišje vojno vodstvo.

Francoska uradna poročila.

V sredo sta bili izdani naslednji uradni poročili:

Ob treh popoldne: V Artois-ju je bila noč označena s kanonado v okolici Soucheza in Neuvilla. Soissons je bil tekom noči bombardiran. V gozdu Apremont je sovražnik napadel naše postojanke pri Têt à Vache Vaux in Féry. Bil je popolnoma odbit. V Vogezih so se odigravale včeraj živahne pehotne akcije na višinah, ki obvladujejo vzhod severne doline reke Fecht. Polastili smo se dela nemških brambnih naprav. Zlasti smo se na malo razdaljo približali grebenu Linge (?). 31 letal je včeraj bombardiralo kolodvor v Conflans-Jarnish, ki je važno železniško križišče. Tri 155-milimeterske in štiri 90-milimeterske bombe so na kolodvoru v polno zadele. Tri aviatiška letala so naša bojna letala, ki so spremljala brodovje, pognala v beg. Eno izmed aviatiških letal je bilo prisiljeno, da se je brzo spustilo na tla. Dve letali sta včeraj popoldne znova bombardirali kolodvor v Kolmarju. Štiri bombe po 155 mm in štiri po 90 mm so padle na tir.

Ob 11. uri zvečer: V Artois-ju se kanonada nadaljuje. Krog Soucheza boj z minami in granatami. Nobenega pehotnega boja. Na vzhodnih mejah Argonov se je sovražniku posrečilo, da se je ustalil v strelskem jarku pred našimi črtami. Med Mozo in Moselo ljuto obstreljevanje Têt à Vache, gozda Apremont in gozda Pretre. Na St. Dié je bilo izstreljenih kakih 20 granat.

Nemški carjevič Viljem o položaju na bojišču v Argonih.

Saarbrücken, 23. julija. (Kor. urad.) »Saarbrückener Volkszeitung« objavlja sledeče armadno povelje cesarjeviča Viljema 19. julija: Tovariši! Srčna potreba mi narekuje, da izrazim vsem četam, ki so se udeležile zmagovitih bojev v zadnjih tednih, ponovno svojo zahvalo in moje popolno priznanje. Deset mesecev smo v težkih, krvavih bojih vztrajno hrabrega sovražnika kos za kosom zemlje, jarek za jarkom potiskali proti jugu nazaj. Marsikateri hraber vojak je v tem gozdu žrtvoval svoje življenje domovini. S tiho žalostjo in hvaležnostjo se spominjamo svojih padlih tovarišev. Z zmagovitimi navali na po sovražniku posebno izpopolnjeno postojanko ste, moje argonske čete, iznova pokazale, da, dasi nam veliki vojni položaj splošno nalaga obrambno postopanje tu na zahodni bojni črti, a nam imena zimska bitka v Champagni, Haute Lorreine, boji v Vogezih in Arras živo pričajo o neprimerljivi nemški hrabrosti in o zvestem vztrajanju, kadar je potrebno deliti Francozom krepke udarce. S popolnim zadoščenjem gledamo lahko nazaj na zadnje boje, ki so nam donesli velik plen ujetnikov in materijala. Ponosen sem in srečen, ker smem poveljevati takim četam, in prepričan sem, da kadar napoči trenutek, ko bo naš najvišji vojni gospod ukazal prodirati, se lahko zanašam na Vas in da pridobimo novih lavorik našim zmagovitim zastavam.

Višji poveljnik Viljem, cesarjevič nemške države in Pruske.

Angleške izgube.

London. (Kor. ur.) Seznam izgub objavlja imena 49 častnikov in 1470 mož.

Dnevne novice.

+ **Prestolonaslednik v Budimpešti.** »Az Est« poroča: Prestolonaslednik bo na izrecno željo cesarja v prvi polovici avgusta došel v Budimpešto in tam več dni ostal.

+ **Poslanec Piber.** Dne 21. julija je obhajal g. dež. poslanec Piber petindvajsetletnico svojega dušnopastirskega delovanja. Bog živi vnetega delavca za Boga in domovino!

+ **Samostojni kmetovalci in osebna dela za vojne namene.** V več krajih se je pripetilo, da so bili k osebnim delom za vojne namene, in sicer za daljšo dobo in izven svojega bivališča pozvani tudi samostojni kmetovalci, dasi zakon o vojnih dajatvah z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 236, določa, da so samostojni kmetovalci od opravljanja dalje trajajočih del in služb izven občine bivališča oproščeni in se potemtakem smejo pozvati kvečjemu h krajšim delom v občini svojega bivališča. Te nepravilnosti so se godile večinoma vsled tega, ker organi, ki so imeli zadevo v rokah, niso poznali teh postavnih določil. Na različne pritožbe odnosno prošnje, ki so prihajale od vseh strani, je deželni odbor posredoval in dosegel, da se temu odpomore. Deželna vlada je obenem izdala na vsa okrajna glavarstva odlok ter jim naročila, da imajo podrejene organe podučiti v teh postavnih določilih ter paziti, da se bodo izpolnjevala.

+ **Cenj. »Domoljubove« skupne odjemalce,** katerim je količkaj mogoče, prosimo, da pošljejo po prihodnjo »Domoljubovo« številko v upravo, ker zavojev sicer ne bomo mogli odposlati pred začetkom avgusta. Pač pa bomo lahko odposlali manjše križne zavitke.

— **Boljša moka.** Ministrstvo je včeraj izdalo naredbo, ki pooblašča vojnoživotnoprometni zavod, da sme izpremeniti predpise glede mletja. Svojčas je bilo določeno, da se mora žito zmleti z 82 do 85%. Sedaj dá zavod lahko mleti boljšo moko.

— **Umrla** je danes zjutraj v Kranju v starosti 80 let po mnogoletni bolezni gospa Marija Levičnik roj. Fohn, soproga finančnega svetnika v pok. Valentina Levičnika in mati gimn. kateheta g. dr. Alfonza Levičnika. Pogreb bo v nedeljo ob 5. uri popoldne v Kranju. Velespoštovani družini naše iskreno sožalje,, blagi krščanski materi večni mir in pokoj.

— **Ooglasil** se je iz Italije g. Alfonz Blažko, vikar v Kozani v Brdih in piše svojemu bratu v Lokavcu, da se nahaja interniran z 20 drugimi duhovniki v Cremoni. Med njimi je tudi g. L. Kumar, župnik v Briljani.

— **Sedmošolci in matura.** Z ozirom na tozadevno notico v »Dolenjskih novicah« z dne 16. julija se nam od c. kr. deželnega šolskega sveta podaja z ozirom na razglas z dne 10. julija št. 3507 (odlok ministrstva z dne 5. julija št. 2028) sledeče pojasnilo: V odloku ni govora o sedmošolcih. Predčasni ponavljavni izpiti in mature so dovoljene samo onim (osmošolcem), ki so dobili ponavljalne izpite, ali so bili pri letošnji maturi reprobirani za pol leta, ali onim eksternistom, ki se sedaj prvič priglasijo za maturo. To ugodnost imajo oni, kateri stoje neposredno pred vpoklicom v vojaško službo.

— **Iz Tržiča.** Tukajšnja podružnica Rdečega križa je darovala za naše vojake, ki se nahajajo v boju proti Lahom, blizu 12.000 cigaret, katere so izdelale učenke tukajšnje ljudske šole. Blag. gospa baronica Schwarz, soproga deželnega predsednika, je izrazila pismeno svojo zahvalo podružnici. — Kakor se poroča s severnega bojišča, je ondi padel ob bojih ob Dnjestru 18. junija Jakob Kavčič, znani

godec. Blag mu spomin! — Po devetih melecih se je oglasil sedaj iz Taškenta kot ruski ujetnik tukajšnji posestnik Jernej Ribnikar.

— **Nove skušnje za srednješolce.** Dunaj, 23. julija. (Kor. ur.) Ker so posamezne gimnazije in realke morale predčasno zaključiti šolsko leto, ne da bi bilo mogoče pouk redno končati in ker so radi pogostih vpoklicev profesorjev nastale posebne težkoče, zato je naučni minister dovolil, da se sme učence, ki so v takih okoliščinah v enem ali več obveznih predmetih dobili neugodno klasifikacijo, v začetku prihodnjega šolskega leta pripustiti novim skušnjam iz teh predmetov, če ostali uspehi učenca to opravičujejo. Kdor napravi skušnjo, dobi novo letno spričevalo, ki ga usposablja za višji razred.

— **Grah, leča, fižol — zaseženo.** Dunaj, 23. julija. (Kor. ur.) Čisto neupravičeno draženje v stročju lanske letine je napotilo vlado, da tudi te obvaruje pred špekulacijo in jih postavi v krog onih živil, katerih promet in poraba je postavljena pod državno nadzorstvo. Skupno ministrstvo je vsa določila glede žita na splošno raztegnilo tudi na grah, lečo in fižol vseh vrst, v kolikor se ne porabijo kot zelenjava, da tako prepreči vsako enostransko razpolaganje z domačimi zalogami tega blaga, s čimer bi bilo odvzeto splošni porabi in izročeno draženju. Zato so v trenutku ločitve od zemlje vsi ti pridelki letošnje letine zaseženi, s 1. avgustom pa tudi stare zaloge. Dokler ne pride kaka nova odredba glede porabe, smejo posestniki sadežev v stročju te v poljubni množini rabiti za prehrano svojcev in za seme. Trgovci, ki imajo še stare zaloge, smejo vkljub zaseženju tako blago do nadaljnega prodajati. Preko tega pa je vsak promet in podelovanje prepovedano in se smejo ti pridelki prodajati samo vojnožitnemu prometnemu zavodu.

— **Semensko žito.** Ministerialna naredba z dne 23. julija urejuje promet z dne 23. julija urejuje promet s semenskim žitom: Prostovoljna prodaja originalnega semena, in sicer pšenice, oziroma ječmena in ovsa je dovoljena onim pridelovalcem, katere na predlog kake kmetijske korporacije pooblasti poljedelski minister. Prodaja se vrši v imenu vojnožitnega zavoda. Za meterski stot smejo zahtevati do 15 K dodatne cene k že objavljenim žitnim cenam. Prodajati se sme samo v plombiranih posodah (vrečah in podobnih). Plombirati smejo samo gotovi zavodi. Vsako prodajo je treba tekom treh dni z navedbo kupca naznaniti podružnici vojnožitno prometnega zavoda. Kazen za prestopke: 2000 K, zapor do 3 mesecev, pa tudi do 5000 K ali 6 mesecev.

— **Nemirovič-Dančenko o hrabrosti Hrvatov.** Znameniti ruski pisatelj in vojni poročevalec Nemirovič-Dančenko je v Ruskem Slovu priobčil članek pod naslovom: »Kako se bore Avstrijci?« V članku izvaja, da se avstrijske čete trdovratno bore, odtod množica bajonetnih in frontnih napadov. A niso morda samo Ogri ogorčeni proti Rusom, marveč vsa plemena in narodi se energično bore. Korak za korakom branijo svoje postojanke in izkoristijo vsak odmor za pohod k napadu. Le v najskrajnejši sili odložé orožje. Posebno hrabro se bijejo Hrvati, ono ljudstvo, ki je pod Radeckijevim poveljstvom v severni Italiji izvedlo prava čuda junaštva.

— **Ribnica v ognju.** Včeraj popoldne je došlo v Ljubljano brzojavno poročilo, da je Ribnica v ognju. Naprošena je bila pomoč iz Ljubljane. Proti večeru sta bili pripravljeni dve stotniji vojakov, da gresta na pomoč, pa je prišlo obvestilo, da so ogenj omejili. Podrobnih poročil še ni.

— **Granata** je ubila v Gorici krčmarico Princ koncem ulice Sv. Klare poleg mostu čez Koren.

— **Umrl** je infanterist Andrej Ivančič, 27. pešpolk, doma s Primorskega. Bil je ranjen od sovražne krogle v srednji del života. Umrl je dne 17. julija v bolnišnici na Dunaju. Njegovi starši so se morali umakniti pred Italijani in ne vedo, kje se nahaja njih sin. Komur je o njih kaj znano, se prosi, naj jim to sporoči. To priča Franc Vrečar, vas Dobrunje, p. Sp. Hrušica, Kranjsko. Kdor hoče kaj več izvedeti, naj piše na naslov, ki zgoraj stoji. Bog daj hrabremu junaku večno plačilo in večna luč naj mu sveti.

— **Vojnim ujetnikom v Srbijo** se lahko, kakor poroča korespondenčni urad, pošiljajo tudi poštni zavoji izvzemši rabljenega perila in stare obleke.

— **Na severnem bojišču je padel** junaške smrti za domovino in cesarja, zadet v srce, Franc Černivec, posestnikov sin iz Dravelj pri Ljubljani.

— **G. vojni kurat dr. Andolšek** je v Renčah, zdrav, čil in vesel kot po navadi.

— **K smrti poslanca Seidla.** Iz Opave se poroča: Sluga poslanca Seidla je sporočil, da je njegovega gospoda zadel šrapnel. Ena krogla je zadela Seidla v levo lice in obtičala v hrbtenici, druga krogla mu je prebila desno roko nad komolcem, tretja ga je ranila na kolenu. Poslanca Seidla so pokopali na pokopališču v W.

— **»Rdeči križ.«** Njegova c. in kr. Visokost prevzvišeni gospod general konjenice nadvojvoda Franc Salvator, c. in kr. generalni nadzornik prostovoljne sanitetne oskrbe je izdal na njemu predložene izkaze o sedanjem delovanju družbe »Rdečega križa« sledečo okrožnico: »Iz za prvo polletje vojne predloženih izkazov razvidni uspeh delovanja zavodov »Rdečega križa« na deželi me je povsem zadovoljil. Izrekam vsakomur, ki je pri tem sodeloval, bodisi pri ustanovitvi bolnic, bodisi vodstvu in upravi ali strežbi ranjencev in bolnikov, za njegovo trudapolno delovanje, s katerim se je dosegel tako izvanreden uspeh, svoje popolno priznanje in najprisrčnejšo zahvalo.«

— **Goriške begunce** so nastanili v Rottensteinu na Nižjem Avstrijskem.

— **Smrtna kosa.** V Kandiji je umrl obč odbornik g. Ivan Kušljan, star 75 let. — V Novem mestu je umrl g. Viljem Bernard, hišni posestnik in dimnikarski mojster, star 66 let.

— **Nesrečna smrt 15 mesecev starega dečka.** Dne 9. t. m. je šel fotograf v Sevnici v klet. Za njim je šel 15mesečni sinček po stopnjicah, a je tako nesrečno padel, da je ponoči umrl.

— **Berač zapustil 170 milijonov.** »Vossische Zeitung« poroča iz Madrida: Pred šestimi meseci je umrl berač Romagosa, ki je s svojo ženo beračil pred cerkvami. Hranila sta se z ostanki, ki jih je njegova žena naberačila po mestu. Sedaj so odprli beračevo oporoko in našli, da je Romagosa zapustil 170 milijonov peset premoženja, deloma v gotovem denarju in vrednostnih papirjih, deloma v nepremičninah. Užitek od hiš je zapustil svoji ženi do njene smrti, vse ostalo premoženje in tudi hiše po ženini smrti je pa zapustil trem škofom: v Madridu, Barceloni in Buenos Airesu.

Vsaka naša gospodinja dobro ve, da je najboljši kavni pridatek Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem. Ta kavni pridatek se je zaradi svoje izvrstne kakovosti priljubil vsem našim gospodinjam. Rade ga pa kupujejo tudi zato, ker je pristen domač izdelek iz naše domače Kolinske tovarne v Ljubljani, ki je v slovenske narodne namene, posebno v korist obmejnim Slovencem, že mnogo darovala. — Pozivljamo vse naše gospodinje, da kupujejo in priporočajo svojim znankam samo Kolinsko kavno primes v korist obmejnim Slovencem!

Turčija v vojski.

TURŠKO URADNO POROČILO.

Carigrad, 23. julija. (Kor. ur.) Glavni stan obvešča:

Dne 22. t. m. boj z minami na obeh straneh, da se uničijo strelski jarki. Naša artiljerija je provzročila v sovražnih postojankah požar, ki je dolgo časa trajal. Pri Seddil Bahru slaboten ogenj pehote, od časa do časa artiljerijski boj. Ponoči od 22. na 23. julija so naše anatolske baterije prisilile sovražne torpedne rušilce, ki so se približali obrežju Heresvisdere in ki so obstreljevali naše levo krilo, da so se morali umakniti. — Drugod nič bistvenega.

BOJI NA KAVKAZU.

Rusko uradno poročilo.

Petrograd, 20. julija. Generalni štab poroča: 18. julija v primorju streljanje pušk. Naše torpedovke so potopile 69 z žitom naloženih jadernic. Ruski motorni čoln je zajel jadernico z veliko zalogo koruze. V smeri na Olty boj s puškami, v smeri na Muk pa boj še traja. Vzeli smo vas Nzyk. Na ostali fronti nobene izpremembe.

ANGLEŠKO POSLANSTVO OD DARDANEL V RIMU.

Bern, 23. julija. V Bari izhajajoči »Corriere d' Apuglia« poroča, da je s parnikom »Tripolis« prišel v Neapelj angleški polkovnik Sykes Dirk od Dardanel z važnim poslanstvom angleške vlade za Italijo.

Na Balkanu.

SRBI IZPRAZNILI DRAČ.

Lugano, 23. julija. »Agence Fournier« poroča, da je Srbija na poziv Italije Drač zopet izpraznila in da drži sedaj več strategičnih točk izven mesta.

IZ SRBSKE SKUPŠČINE.

Rotterdam, 23. julija. V srbski skupščini je Lazarevič, voditelj lige, zahteval od Pašiča popolno izpremembo zunanje politike, takojšen dogovor z Bolgarijo in sporazum z Avstrijo. Pašič je naznanil, da se je moralo ugoditi želji Rusije in ustaviti prodiranje proti Draču. Nato je odgovoril Cirkevič, naj bi Italija svoje albanske interese žrtvovala upravičenim željam balkanskih držav. Srbija se bori za svoj obstanek, Italija pa vodi osvajalno vojsko.

GRŠKA IN ENTENTA.

Chiasso, 22. julija. »Tribuna« poroča iz Aten: Na najvišje povelje je dobilo grško časopisje poziv, da ustavi kampanjo proti čveterosporazumu in Italiji. — »Patris« to pozdravlja kot znak modrega spoznanja.

RUMUNIJA.

Stockholm, 23. julija. »Svenska Dagbladet« piše: Ker je uspeh dardanelskih operacij izostal, postaja stališče Rumunije od dne do dne težavnejše. Treba se bo odločiti, in mnogo znakov kaže na to, da bo odločitev padla v korist osrednjih velesil.

MISIJA KNEZA HOHENLOHE. — DOBRI USPEHI V BUKAREŠTU IN SOFIJI.

»Lokalanzeiger« poroča 23. julija iz Carigrada: Turški krogi upajo, da bo knez Hohenlohe dosegel končni sporazum med Rumunijo in osrednjima silama. Temu sporazumu bi sledil tudi bolgarsko-rumunski in turško-bolgarski sporazum in končno bi morala Grška zavzeti odkrito stališče proti sosedom.

RUSKE TORPEDOVKE POTOPILE BOLGARSKO JADERNICO.

Sofija, 23. julija. V bližini Mangalije sta brez vsakega svarila dve ruski torpedovki obstreljevali s petrolejem naloženo bolgarsko jadernico »Devno«, ki se je hitro potopila. Ta vest je v Sofiji napravila globok vtis; bolgarska vlada je uvedla preiskavo.

BOMBNA SOFIJSKA NAPADALCA OBEŠENA.

Sofija. Najvišji kasacijski vojaški sodni dvor je zavrgel ničnostno pritožbo napadalcev v kazini. Anastasov in Santov sta mirno čula razsodbo. 24. t. m. sta bila javno obešena.

Razna poročila.

BOJI V BUKOVINI.

Dunaj. »Abend« poroča: Rusi pošiljajo zaman nove sile, med njimi izvrstne čerkeške oddelke, da bi Avstrijcem zabranili prehod čez reko Zbruž in da bi predrli bojno črto Pflanzer-Baltinove armade. V bojih zadnjih dni, ki so bili osobito v severnem delu Bukovine, so Avstrijci zasedli desni breg Dnjestra. Kakor v karpatskih bojih, tudi tu Rusi, ki so v osemkratni premoči, naravnost blazno naskakujejo, da bi potisnili avstrijske čete nazaj. Vsi njih napadi se zaduše s strašnimi izgubami. Le redkokdaj se jim posreči, da prodro do žičnih zaprek in še redkejši so boji moža z možem. Povsod nadkriljujejo naše čete sovražnika.

RUSI BODO VARŠAVO BRANILI.

Kodanj. Vojaški sotrudnik lista »Times« piše, da so ruske čete, ki stoje nasproti Mackensenovi armadi, zelo izvedene v vojski in da se bodo trdovratno branile. »Birževje Vedomosti« naglašajo, da rusko vojno vodstvo ne namerava prepustiti mesta, marveč da so je le izčistili neljubih slojev, ker se pripravljajo na obleganje Varšave.

VSI ENTENTARJI TARNAJO RADI MUNICIJE.

Lugano, 21. julija. »Giornale d'Italia« poroča: Brzojavka našega petrograjskega dopisnika Zanettija nam pove dve bolestni resnici: prvič, da se je ruska armada v Galiciji in na Poljskem morala umakniti radi pomanjkanja municije in drugič, da je ruska vlada skušala temu odpomoči, kar pa tudi pri največjem optimizmu v dveh mesecih ne bo popravljeno in zato ni izključeno, da se bodo Rusi še umikali. Iz Angleške poročajo, da sicer vedno več delavcev izdeluje municijo, vendar uspeh je absolutno nezadosten. Na Francoskem je menda nekoliko boljše. Upajmo, da bodo obljubam naših zaveznikov sledila tudi dejanja. Kajti tamkaj so izgubili preveč časa, drugače bi sovražnik ne mogel imeti takih uspehov. Kar se pa tiče Italije — dolžni smo to povedati — smo se spravili na delo nekoliko površno. Tudi pri nas še niso spoznali problema municije v vsem njegovem pomenu, in tako smo po dveh mesecih vojne prisiljeni, da se zatečemo k onim izrednim odredbam, ki so postale za Ruse in Angleže neobhodno potrebne.«

NEMČIJA IN AMERIKA. NOTA JE GOTOVA.

London, 21. julija. Reuter poroča iz Washingtona: Po dveurnem posvetovanju je kabinet pritrdil Wilsonovemu osnutku note Nemčiji, ki bo najbrže v dveh dneh odšla v Berlin. Vsebina ni znana.

STAVKA V BAYONNE.

London, 22. julija. (Kor. urad.) Iz Newyorka se poroča: Stavka v tvornicah Standard Oil Company v Bayonne še traja. Ubita sta bila med nemiri dva stavkujoča, šest jih je bilo ranjenih. Reuter poroča, da je bil smrtno ranjen neki Avstrijec, ki je vodil stavkujoče in je na več krajih po vzročil požare.

SKANDINAVIJA IN VOJNA.

Kodanj, 17. julija. V pariškem obzorniku »Revue des deux Mondes« je objavil admiral Degouy članek o skandinavski nevtralnosti, ki je zelo vznevoljil Švede. Admiral priporoča, naj ententa krepko nastopi pri skandinavskih državah, predvsem na Danskem, ki predrzno zlorablja svoj ugoden zemljepisen položaj in vtihotaplja vsakovrstno blago na Nemško. Ententa ne rabi samo dobrohotne nevtralnosti, ampak aktivnega nastopa Danske, da zadene Nemčijo v Vzhodnem morju, na najbolj občutljivem mestu. Admiral zahteva, da se dohodi v Vzhodno morje forsirajo »z ali brez Danske«. Konservativna, Nemcem neprijazna »Berlingsche Tidende« pravi: Na Danskem upamo, da merodajni francoski krogi nimajo nič opraviti s temi laiškim klepetanjem.

Ljubljanske novice.

lj **Žrtev vojske** je postal med drugimi 50 letni Marušič Jernej, kajžar v Opatjem selu št. 92 pri Gorici. Ko se je pogovarjal s sosedom dne 19. julija t. l. zjutraj pred hišo, je priletela sovražna granata v hišni vogelni kamen, ga razbila in velik kos kamna je zadel Marušiča v levo ramo tako silno, da mu jo je večkrat zlomil. Pripeljali so ga z vojaškim transportom ranjencev v tukajšnjo deželno bolnico, kjer mu bodo najbrže morali roko amputirati.

lj **Piščanci na tehtnico.** Ta teden se je dogodil tale slučaj. Vojak povpraša deželanko, po čim daje piščance. Ta mu odgovori, da jih prodaja le na tehtnico. Ker sta bila oba s tem zadovoljna, ženska stehta vse piščance in prav poštene tehtnice so piščanci prišli par po 8 K. Ker so bili pošteno stehtani, jih vojak tudi pošteno plača in odnese. — Drug slučaj. Narednik povpraša ceno za jajca. Ženska mu napove pretirano. Narednik obljubi še vseeno precej visoko ceno. Ženska jih ne dá. Narednik zaukaže vojakoma jajca odnesti na voz, ženski jih pa plača po maksimalni ceni. Enako in pa še bolj se navijajo vse cene pri civilnih osebah.

lj **V Ljubljani čezdalje cenejše.** V soboto je bila na ljubljanskem trgu najnižja cena za 1 liter domačega graha **1 K.** Sicer je pa ljubljanska aprovizacija izborna, kakor se vidi iz čezdalje višjih cen.

lj **Danes v soboto, jutri v nedeljo in v ponedeljek** predstavlja »Kino Central« v deželnem gledališču kinematografično posebnost **»Potovanje okoli sveta«** ali **»Lov za stofuntnim bankovcem«,** ki se je na Dunaju neštetokrat igrala in zopet in zopet polni gledališče z občinstvom vseh starosti. To je velezanimiva detektivska drama, velikanski senzacijonelni film, ki izpopolnjuje celo predstavo. Mlado in staro se kar najboljše ob njem zabava. Zato smo prepričani, da bo ta čarobnih prizorov polna predstava zopet napolnila »Kino Central«.

lj **Zopetna osvojitev Przemysla v »Kinu Central«.** S kinematografičnimi posnetki zopetne osvojitve Przemysla je »Kino Central« že v torek pričel. Danes, jutri in v ponedeljek je na vrsti **drugi del teh zanimivih kinematografičnih posnetkov,** ki so napravljeni z dovoljenjem glavnega vojnega poveljstva in vojnega ministrstva. Med drugimi slikami tudi: **Učinek naših motornih baterij.**

lj **Prvi naš zmagoslavni boj z Italijani — se vidi v Ljubljani,** in sicer v vojnih filmih, ki se pričnó predstavljati danes v »Kino Central«.

lj **Predstave v »Kino Central«** trajajo danes, jutri v nedeljo in v ponedeljek **po dve uri,** zato se vrše predstave danes v soboto in v ponedeljek ob 4. uri popoldne, ob 6. uri zvečer in ob pol 9. uri zvečer, **jutri v nedeljo pa ob pol 11. uri dopoldne, ob pol 2. uri popoldne, ob pol 4. uri popoldne, ob 6. uri in ob 9. uri zvečer.**

Gospodarsko zbližanje med Avstrijo in Nemčijo.

Poluradni glas.

Z ozirom na obsežno in vneto propagirano gospodarsko zbližanje Avstrije in Nemčije prinaša poluradni »Fremdenblatt« uvodni članek, kjer je rečeno:

»Možje, ki stoje sredi resnega gospodarskega življenja, niso mogli prezreti, da

je razgovor v glavnem še prezgoden in ni zato umesten.

Vojni dogodki so še v teku in ker je politična ureditev Evrope še negotova, zato manjkajo važni predpogoji za stvarno presojo trgovsko političnih vprašanj. Iz istih razlogov in po pravici je nemška vlada večkrat in resno opominjala javno mnenje, da naj se sedaj še ne bavi s podrobnostmi mirovnih pogojev in njeno odločno svarilo je doseglo, da se je že pred dalj časa ustavilo razpravljanje tega vprašanja.

Isti razlogi opravičujejo tudi, da si v razgovoru o bodočem trgovskem političnem razmerju med Nemčijo in Avstrijo naložimo pametno rezerviranost. Poklicani zastopniki gospodarskega življenja bodo dobro storili, ako se v tem oziru drže previdnega vzdržanja, kakor so ga tuintam priporočili odgovorni upravitelji državne usode. Kdor je bistro premišljeval, ta ni mogel spregledati, da se v sedanjem času razmotrivanje giblje na čisto negotovem temelju, ne samo zato, ker še traja vojno stanje, ampak ker manjka neobhodno potrebni kardinalni predpogoj, namreč končna ureditev gospodarskega razmerja med obema državama monarhije.

Izven vsakega dvoma je, da se morajo najprvo na novo urediti naši trgovski in carinski politični odnošaji do Ogrske, preden bo mogla monarhija kot dvojna država stopiti v razgovor o svojem gospodarskem razmerju do tujine. Najprej je treba napraviti jasnost v notranjosti monarhije same, in šele nato je mogoče začeti trgovsko politično akcijo za novo ureditev naših odnošajev do zavezniške Nemčije in ostale tujine.«

Nadalje je rečeno, da se v gospodarskih vprašanjih ne sme ravnati po čuvstvih, ampak izključno iz vidika dobro preiskanih gospodarskih interesov ene in druge strani in s stališča varstva domače produkcije. V opravičbo tega stališča bi mogli nemška in avstrijska vlada navajati veliko avtoriteto Bismarcka, ki v gospodarskih stvareh ni hotel priznati nobenih drugih razlogov kakor samo gospodarske. Končno je rečeno, da imajo oni faktorji, ki niso neposredno odgovorni, patriotično dolžnost, da pri razpravljanju tega vprašanja ohranijo potrebno rezervo in da obema vladama ne otežujejo po nepotrebnem njune naloge.

Pogrešane družine z Goriškega.

Išče se Marija Prinčič iz Gor. Cerovega št. 41, občina Št. Ferjan pri Gorici; pojasnila na Ivana Prinčič, 97. pešpolk, 5. nad. stot., Radgona, Spod. Štajersko, ali pa na uredništvo »Slovenca«. — Pogreša se družina Antona Pitamic, po domače »pri Mlinarju«, Volče št. 9 pri Tolminu; pojasnila na naslov A. Gjud, Kongresni trg št. 6, Ljubljana. — Boštjan Božič, 27. dom. p., Notreservespital, Klostergasse 4, soba št. 15, Maribor, išče svojo ženo Alberto z dvema otrokoma in starše, doma iz Št. Ferjana pri Gorici. Nadalje išče Boštjan Božič družino Janeza Planinšek iz Št. Ferjana pri Gorici in Luka Mikulin iz Biljana pri Gorici. — Alojzij Kofol, Rekonvaleszentenheim, Ers.-Bat. št. 7, vila Faulinin, Gradec, doma iz Kamna pri Tolminu, išče svojo ženo. — Išče se Lizika Verša iz Proseka pri Trstu, ki ima pri sebi tri otroke. Kdor kaj o nji vé, naj sporoči na naslov: Rudolf Verša, 5. domobranski polk, Unija, Lošinj Mali. — Kdor bi vedel kaj povedati, kje da se nahaja družina Kristančič iz Medane št. 24 (Goriško), se najvljudneje uproša, da blagovoli poslati obvestilo na sledeči naslov: Kristančič Pavel, korp. XV./97., Mil.-Arb.-Abt., Feldpost 608. — Kdor vé kaj o družini pokojnega nadučitelja Simčiča iz Biljane na Goriškem, o Mariji Simčič, soprogi in otrok sina Teofil in hčerki Anici, naj blagovoli naznaniti na naslov: Marija Preprost, Orehovca, p. Št. Vid nad Vipavo, Kranjsko. — Blažič Ignacij, c. kr. črnovoj. železn. stražna stotnija, Sv. Lucija, Tolmin, išče svojo družino. — Išče se družina Žager iz Dreznice št. 28 pri Kobaridu in preč. g. kurat Josip Kolin; pojasnila Miroslavu Žagar, vojna pošta 605. — Karol Sivec iz Iderskega št. 4, po dom. Lorenček, išče svojo družino; pojasnila na uredništvo »Slovenca«. — Išče se družina Kristine Kašca, Bovec št. 37; pojasnila na Andreja Kašca, železn. zavarovalni oddelek, Dutovlje, Primorsko. — Franc Lužnik iz Kozaršč št. 3, županstvo Volče, išče svoje starše; pojasnila na Franca Lužnik, Predtrg št. 64, p. Radovljica, Gorenjsko. — Josip Podveršič, k. u. k. Inf. Reg. Nr. 55, vojna pošta št. 80, išče svojo družino. — Išče se Matilda Nikolavčič iz Gor. Cerovega št. 100 pri Gorici; pojasnila na Nikolavčič Mihaela, 97. pešp., kader, Radgona, Sp. Štajersko. — Ako je komu znano, kje se nahaja družina Melan, po domače Urbenic iz Svinega pri Kobaridu, naj blagovoli to sporočiti na naslov: Ivan Melan, 4. trdnjavski topniški polk, 2. marškomp., mornariška vojna pošta, Pulj. — Išče se Marija Hrast, posestnica iz Borjane št. 86 pri Kobaridu, in njen sin, ki je 20. maja 1915 odšel k vojakom; pojasnila Jožefu Hrast, Gefreiter der Sanit.-Abt. im Garnisonsspitale Nr. 9, Etappenpost Nr. 119. — Išče se Edvard Martenuci iz Plave, k. k. Gendarmerie-Assistent. Kdor kaj vé, naj to sporoči na naslov: Ivana Martenuci, Brezovica 47 pri Ljubljani. — Išče se Anton Mohar Hlede iz Št. Ferjana 38 pri Gorici. Odšel je 20. maja k vojakom v Judenburg ter se ni še nič oglasil. Kdor kaj vé, naj sporoči ženi Antoniji Hlede, Ježica 25. — Karel Gabrijelčič, Ivan Tinta in Ivan Velišček, vsi trije pri 5. armadi, etapno poveljstvo, osobna zbiralna postaja, vojna pošta št. 81, Ljubljana, poizvedujejo, kje se nahajajo družine Mici Gabrijelčič, Plave št. 111; Katarina Tinta, Plave št. 7; Velišček Frančiška, Zagora št. 106.

lj **V vojaško službovanje** vpoklicana družabnika tvrdke I. Ciuha, »Pod trančo«, vljudno javljata p. n. občinstvu, da ostane trgovina začasno zaprta ter se priporočata, da jima ohranijo p. n. odjemalci svojo naklonjenost do zopetne otvoritve.

Brez posebnega obvestila.

1458

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancem, da je Vsegamogočni poklical k Sebi našega ljubljenčka

STANKOTA

danes ob 1/2 3. uri zjutraj v višave med krilatce v nežni mladosti.

Zemski ostanki se pokopljejo v skupni grob na pokopališču Božjega groba v Stepanji vasi pri Ljubljani.

Ljubljana, 24. julija 1915.

Žalujoča rodbina Fr. Pustova.

Mestni pogrebni zavod.

Išče se

1448

Jožef Šturm

četovodja, ki je služil **pri 6. stotniji, 97. pešpolk** doma z Goriškega. Ranjen je bil na sv. večer 24. decem. 1914, nato bil v bolnišnici na Dunaju. Kdor ve za njegov naslov se vljudno prosi, da ga sporoči: **Francu Česenj, K. u. k. Halbwachbaon, 2. Komp. Ljubljana.**

Izkušen in samostojen 1445

knjigovodja in korespondent

išče pol- ali celodnevne službe, najrajše v denarnem zavodu ali pri večji trgovski tvrdki. — Prijazne ponudbe pod **»Dati-imeti«** na upr. lista.

V večjo trgovino z mešanim blagom na deželi

se sprejme

komptoaristinja

z večletno prakso. — Kje, pove upravništvo lista **pod št. 1455.** 1455

Delavke

dobro izurjene v pletenju na stroje

se sprejmejo takoj.

M. Franzl, Ljubljana Privoz 10. 1447

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobro in žejo gaseče si lahko vsak sam pripravi z malimi stroški. V zalogi so snovi za **ananas, jabolčnik, grenadine, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomarančnik, dišeča perla, višnjevec.** Ta pijača se lahko poleti zavživa blazna, pozimi pa vroča mesto ruma in zganja. Skazati se ne more, snovi z natančnim navodilom stanejo **K 4·50** franko po povzetju. Na 5 takih porcij dodam eno povrhu. Za gospodarstva, tovarne, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker delavce ta pijača osveži in ne upijani, vsled česar ne zgube nič na svoji delazmožnosti.

Jan Grolich, drogerija „Pri angelu", Brno 643, Morava.

1351

Dojilja

zdrava, se sprejme k 1 mesec staremu otroku. Vzame ga lahko na dom ali pa pride v hišo. — Vprašanja se sprejemajo v **porodnišnici deželne bolnice** od 9. do 11. in od 3. do 5. ure. 1446 (2)

Vabilo

na

XVII. redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice v Leskovici"

registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se bo vršil

dne 1. avgusta namesto 29. junija ob 2. uri popoldne v Leskovici št. 1

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev računov za leto 1914.
3. Volitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

1428 **odbor.**

VINO

Kmetijsko društvo v Vipavi

naznanja svojim cenj. odjemalcem, da ima na potu večjo množino dobrega hrvatskega vina, popoln tip vipavca. — Kdor bi hotel v bližnjih dneh vino dobiti na kolodvoru v Ljubljani, naj se takoj obrne osebno ali pismeno pod imenom **„F. V. 1431"** na upravništvo „Slovenca". — Kdor bi hotel dobiti vino iz postaje Postojna, naj se obrne naravnost na **Kmetijsko društvo v Vipavi.** 1431

Kupim v vsaki množini mikano in nemikano

domače predivo

po najvišji ceni. — Ponudbe na: **Ivan N. Adamič,** vrvarna, **Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31.** 1453

Radi odpotovanja **se proda** po zelo nizki ceni

postelja, nočna omara, umivalnik in omara za obleko.

1456

Naslov pove upravništvo „Slovenca" pod št. **1456.**

Starejša pobožna dekle

z dežele v starosti med 30. in 40. letom **se išče** za neki plemenitaški grad blizu Ormoža kot navadna

ključarica

Oglase naj se izključno samo take, ki so zdrave in doslej še niso služile. Prositeljice naj prošnji prilože priporočilo oziroma nravno spričevalo pristojnega župnika. Pisma pod: **„L 1088"** na

Jos. A. Kienreich, anončni biro, Gradec, Sackstrasse. 1457

Trgovski učenec

zdrav in krepak, s primerno šolsko izobrazbo, poštenih staršev, se sprejme v trgovini **Martin Plut v Črnomlju.** Že nekoliko vajen trgov. ima prednost. 1417

Advokat

1452

dr. Adrijan Zupančič

naznanja, da je odprl svojo pisarno

v Ljubljani, Sodna ulica 11, I. nadstropje

Valentin Levičnik, c. kr. finančni svetnik v pokoju, naznanja v svojem imenu in v imenu svojih otrok **dr. Alfonza Levičnik-a,** c. kr. gimn. kateheta, **Minke Pirc,** c. kr. vladnega svétnika vdove, **Valentina Levičnik-a,** c. kr. okrajnega sodnega predstojnika, nadporočnika-avditorja, svoje sinahe **Annie,** roj. pl. **Fichtenau,** svojih vnukov **Vladimirja, Alfonza, Nadine** in **Toussainta,** da je Vsemogočni našo ljubo mamá

Marijo Levičnik, roj. Fohn

po mnogoletni bolezni, večkrat previdenо s svetimi zakramenti za umirajoče, v 80. letu starosti, danes ob 6. uri zjutraj vzel k Sebi v boljše življenje.

Pogreb bo v nedeljo, 25. julija ob 5. uri popoldne v Kranju.

Vélika sv. maša zadušnica bo v torek, 27. julija ob pol 8. uri v kranjski župni cerkvi.

Priporočamo nepozabno, nad vse dobro rajnico prijateljem in znancem v krščanski spomin in prosimo zanjo milostinje molitve.

Kranj, dne 24. julija 1915.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom smrti naše iskreno ljubljene, nenadomestne edinke, gospodične

Marije Ditingarjeve

učiteljice

izrekamo tem potom vsem našo najiskrenejšo zahvalo.

Naša posebna zahvala pa bodi vsem darovateljem prekrasnih vencev in šopkov ter sploh vsem, ki so spremili nepozabno pokojnico na nje zadnji poti.

Globoko žalujoči starši

1459 **Gregor in Marija Ditingar.**

»KATOLIŠKA BUKVARNA« V LJUBLJANI

priporoča sledeče novosti:

Bobelka: **Formularienbuch für die Pfarrkanzlei.** Vez. 3 K, po pošti 10 vin. več.
Meyenberg: **Brennende Fragen,** VII. Heft, Zeichen der Zeit. Konferenzen und Predigten. Cena K 5·10, po pošti 20 vinarjev več.
Dederichs: **Kriegsglocken.** Ein neunfach Geläute. **Kriegs - Missions - Predigten.** Cena K 1·64, po pošti 10 vin. več.
Krebs: **Am Bau der Zukunft.** Zweite Reihe der Gedanken über den grossen Krieg. Cena K 2·04, po pošti 10 vin. več.
Vidmar: **Kriegspredigten.** Ansprachen und Betrachtungen aus den Tagen des Weltkrieges 1914/15. IV. Heft. An besonderen Gedenktagen. — Krieg und Eucharistie. — Krieg und Marienverehrung. Cena K 1·10, po pošti 10 vinarjev več.

: Naročajte „Slovenca“. :

Hišica z vrtom

se odda v najem takoj z 1. avgustom. Poizve se **Galjevica št. 5 pri Rakovniku.** 1438

Samostojen

knjigovodja

išče stalne službe. Sprejme tudi posle v kaki opekarni, v kateri ima 5letno prakso. Blagohotne ponudbe pod šifro: **„Priden 1375“** (z navedbo približne plače) na upravo.

POZOR! POZOR!

Kedor hoče varčevati, naj se obrne na mojo tvrdko, v kateri imam še **vse blago po stari ceni** ter veliko 209

zalogo čevljev

katere nudim slavnemu občinstvu radi pomankanja prostora po nakupni ceni. Se priporočam najvljud, neje **K. WIDMAYER, pri Solncu, za »vodo«**

Nadležne kocine 1350
na obrazu in na rokah odstranjuje v petih minutah
dr. H. Rixa odstranjevalec kocin
zajamč. neškodljiv, gotov uspeh. Škatlja za K 4·— zadostje. Razpošilja na vse strani
Kos. dr. A. Rix, Laboratorij Dunaj IX, Berggasse 17 H.
Zaloge v Ljubljani: Lekarna „pri zlatem Jelenu“, parfumerija A. Kane in drožerija „Adrija“.

Dobro ohranjeno 1434

registr. blagajno

kupi takoj

Franc Florjančič, Šelenburgova ul. 6.

ANTON BOC

barvarija in kemična pralnica

Ljubljana, Selenburgova ul. 6

Dela se izvršujejo tudi na Glincah št. 46. Nizke cene! Točna in solidna postrežba!

Obstoj tvrdke že čez 50 let.

Odlikovan na razstavi v Radoljici leta 1904 s častno diplomo in svetinjo I. vrste.

BRINJEVEC

najfinejše vrste, posebno priporočljiv proti kužnim boleznim, se dobi pri **Gabrijelu Eržen, Zapuže pošta Begunje pri Lescah, Kranjsko.**

Za pristnost se jamči. Cene zmerne. 3167

Originalne Mayfarth-ove

postavno varovane

1391 **„HERKULES“**

vinske in sadne stiskalnice prvovrstni izdelek.
Hydraul. vinske in sadne stiskalnice nedosegljive!
Mlini za grozdje in sadje,
Naprave za pridelovanje mošta

PH. MAYFARTH & Co.

Tovarna poljedelskih strojev.

DUNAJ, II, TABORSTRASSE Nr. 71.

Specijalno izdelovanje stiskalnic in aparatov za pridelovanje vina.

Ceniki zastonj. Zastopniki se sprejmejo.

Ustanovljeno l. 1893. Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice. **5%**

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7½, 15 ali 22½ let; pa tudi izven odsekov proti poljubnim dogovorjenim odplačilom. Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 s 17.406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 kron.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan,** prelat in stol. kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik: **Ivan Sušnik,** stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik: **Karol Pollak ml.,** tovarnar v Ljubljani.

Člani: **Fran Borštnik,** c. kr. profesor v pokoju v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik,** katehet v Ljubljani; **Ivan Dolenc,** c. kr. profesor v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden,** stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Koblar,** dekan v Kranju; **dr. Jakob Mohorič,** odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Papež,** odvetnik v Ljubljani; **B. Remec,** ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **Anton Sušnik,** c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer,** odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik,** profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbic,** c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržič,** c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež,** katehet v Ljubljani; **Ivan Mlakar,** profesor; v Ljubljani; **K. Gruber,** c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; **Avguštin Zajc,** c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Velika prodajalna

s komptoarjem, prostornimi skladišči in veliko kletjo, v kateri se že 80 let nahaja špecerijska trgovina, **se na Kongresnem trgu št. 10 (Dvornem trgu št. 1) s 1. novembrom t. l. odda v najem.**

Pojasnila v odvetniški pisarni v Gosposki ulici št. 3, I. nadstropje. 1403

MATTONIS

JEDINSTVEN U SVOJOJ ANALITIČNOJ KAKVOĆI

NAJBOLJE ODAVNA NAJSIGURNIJE PORODIČNO PIĆE

GIESSHÜBLER

ČISTÍ PŘÍRODNÍ ALKALICKÝ KYSELÍ IZVOR

Zaloge v Ljubljani:

A. Šarabon in Mihael Kastner.

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsegajoč bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomu zastonj in poštnine prosto.

Prva tovarna ur JAN. KONRAD

c. in kr. dvorni založnik, Brüx št. 1223 (Češko)

Pristne nikelj. žepne ure po 4·20 K, 5·— K. V srebru 8·40 K, 9·50 K. Nikelj budika 2·90K, ure s kukavico 7·85 K, ure z nihalom 9·— K. Pošilja se po povzetju. — Neugajajoče se zamenja ali denar nazaj. 1278

Absolvirana

učitelj. kandidatinja

sprejme primerno službo. Vprašanja na upravo „Slovenca“ pod šifro **Služba 1409.**

Brzojavke: Prometbanka Ljubljana. C. kr. priv. **Telefon št. 41.**

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej I. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic. Vogal Marijin trg — Sv. Petra cesta. Delniški kapital in reserve 65,000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje **denarnih vlog** na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje **vrednostnih papirjev** strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 15

Najkulantnejše izvrševanje **borznih naročil** na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsekdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. junija 1915 K 81,726.838·—, 31. decembra 1912 na knjižice in tekoči račun K 236,633·922·—.

Ustanovljeno v letu 1842.

Brata Eberl

Trgovina oljnatih barv, laka in firneža

Crkoslikarija

Slikarja, pohištvena in stavbena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeva cesta

Nasproti hotela Union

Telefon 154. Telefon 154.

Jantarjevi laki in laščilo za sobna tla. Marx-emajl za pode, zid, železo in drugo.

Firnež iz pristnega lanenega olja.

Olje za stroje, prašno olje, karbolinej, čopiče za vsako obrt. - Vse potrebščine za umetnike, slikarje i. t. d.

Oljnate barve, najboljše vrste façadne barve, vremensko neizpremenljive (Kronsteinerja) barve, in raznovrstne vzorce za sobne slikarje. 1132

Lake angleške za kočije, lake za pohištvo in druge predmete

Predmete in potrebščine za žgalno in briljantno slikanje.

Delavnica za črkoslikarska, likarska in pleskarska dela

Igriška ulica 6, Gradišče.

1 steklenica 2 kroni.

Ceniki zastonj in franko.

5000 hekto

raznovrstnega starega in novega
belega in rdečega

vina

oddaja po zmernih cenah

Središnja zadruga hrvat. vinogradnikov
Zagreb, Kukovićeva ulica 5.

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčuk-štambilijev

Ljubljana, Selenburgova ul. št. 1.
Ceniki franko. 553 Ceniki franko.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Avgusta Agnola
Ljubljana

Dunajska cesta štev. 13 pri „Figovcu"

se priporoča slav. cerkvenim predstojništvom kakor p. n. občinstvu za solidno izvršitev vsakovrstnega **umetnega steklarstva in slikanja na steklo, za steklarstvo v figuralni in navadni ornamentiki, stavbno ter portalno steklarstvo** — Zaloga steklenega in porcelastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov za podobe itd. — **Narisi in proračuni na zahtevo zastonj.** — Spričevala mnogo dovršenih del na razpolago. 74

Toni Jager

Ljubljana,
Židovska ulica št. 5.

Predtiskarija najnovejših vzorcev za vezene obleke in bluze.

Christofov učni in vzgojevalni zavod

v LJUBLJANI vpisuje ves mesec julij vsak dan od 12. do 3. ure popoldne v Sodni ulici št. 1, I. nadstropje, desno.

Najbolje obiskovan zasebni učni zavod v Ljubljani. — Službe preskrbujejo se brezplačno. 1321

Trgovskega sotrudnika

obenem potnika,

prodajalko in učenca

sprejme **Oton Homan v Radovljici.** Ekspresnim ponudbam je priložiti prepis izpričeval in navesti zahteve in čas vstopa. 1444

Podpirajte vojaške vdove in sirote!

Paramente, cerkvena banders, društvene zastave, baldahine in **vse cerkveno orodje** priporoča po najnižjih izjemnih cenah

JOSIP NEŠKUDLA,
specialen zavod za cerkveno umetnost,
:: **KRALJEVI GRADEC, Češko.** ::

Stari paramenti se ceno obnove. — Priporočam specialno ugodno: 1189

kompletne žalne opreme!

Za vso človekoljubno podporo ubogih zapuščenih izrekam odkriti: „Bog plačaj!"
Pošiljatve na izbiro brez stroškov.

10.000 hekto

1376 sortiranih

gospodskih vin

razprodaja v poljubnih množinah

Albert Zerkovitz
- Nagykanizsa (Ungarn). -

Neznosne nadloge uši — rešijo vojaka zanesljivo in trajno

Sadnikar-jeve vrečice

katere imajo 10 prednosti:

1. Niso nosilcu škodljive.
2. Učinkujejo zanesljivo.
3. So brez duha.
4. So snažne.
5. So priročne.
6. So na leta trpežne.
7. Ne skvari jih mokrota.
8. So poceni.
9. Zabranijo nove nalezbe
10. Pošiljajo se v pismih.

Sedanja veda dolži edino uši kot prenašalce pegastega legarja. Kdor se ubrani uši, je varen pred to kugo. — Vrečice prodaja:

Cvančara, drogerija, Ljubljana; J. R. Hočevar, lekarna, Vrhnika; J. Koschier („Pri orlu"), Kamnik.

Velika zaloga krasnih
VENCEV IN TRAKOV.
BENEDIKT & Co., LJUBLJANA
PRESERNOVA ULICA

KRAPINA-TOPLICE

(Hrvatsko) **lečijo trganje, revmatizem, ischias.**

Pojasnila in prospekte brezplačno pri ravnateljstvu. 723 (20)

GORČEVA KOLESA

za trpež službo šport zabavo nedosežna

Največja zaloga pnevmatike s polnim jamstvom

A. GOREC

špecijalna trgovina s kolesi in deli

Ljubljana, Marije Terezije cesta 14, Novi svet nasproti kolizeja.

Žvepleno zdravilišče

Varaždinske toplice (Hrvaško)

Železnična, poštna, telefonska in brzojavna postaja. **Nov zdraviliški hotel z elekt. razsvetljavo.**

staroznana radioaktivna žveplena kopelj 58 C priporočljiva za

trganje, revmo, ishijo itd. **Zdravljenje s pitjem** za bolezni v vratu, krhlju, prsih jetrih, želodcu in v črevesih. Električna masaža, blatne, ogljene kisline. solnčne kopelji in zdravljenje z vročim zrakom. **Odprto celo leto. Moderni komfort.** Novi hoteli. Krasna okolica. Prospekti zastonj. Stanovanja za tujce v zadostni izbiri. 1349

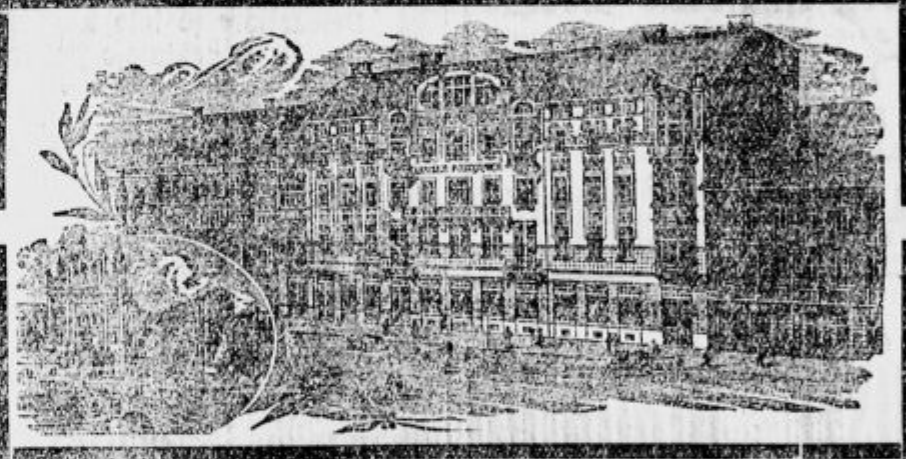

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union" za frančiškansko cerkvijo

sprejema **hranilne vloge** in **vloge v tekočem računu,** za katere jamčijo **ne samo njeni zadružniki** temveč

4 3/4 %

tudi cela dežela Kranjska

ter jih obrestuje po **4 3/4 %** brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih **100 K čistih obresti 4·75 kron na leto.** Stanje vlog je bilo koncem junija 1915 **čez 23 milijonov kron.** Za nalaganje po pošti so poštnohran. položnice brezplačno na razpolago.

4 3/4 %

Načelstvo.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.

Mizarstvo.

Povolna spalna oprava za 2 osebi zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta z marmorjem in ogledalom

350 K

Zaloga otroških

voziČkov.

Cene konkurenčne.

Blago solidno.

J. Pogačnik

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13-18.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: **Jožef Gostinčar,** državni poslanec.